

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 22. dets. 1973

Nr. 99 (3887)

15. aastakäik

ERN aastakoosolekul: Rootsi uus vähemus- poliitika suureks sammuks edasi

— Sisserännu- ja vähemusküsimuste uurimiskomisjoni ettepanekud, mis tulevad esitamisele 1974 a. kevadel, on kaugelenalavaks ja suureks sammuks vähemuste tunnustamisel Rootsis, ütles Eesti Rahvusnõukogu üldkogu aastakoosolekul ettekandega esinenud komisjoni üks sekretärideid Alur Reinans. Kiikliku toetuse andmine vähemustele ja nende organisatsioonidele on vägagi erakordne ja uus seisukoht Rootsi poliitikas ja praksises, kus valdav osa rootsi oma organisatsioonidele ise mingit otsest riigist toetust ei saa.

eriolukorras on olnud vaid riigikirik, viimasel ajal ka poliitilised erakonnad ja vähemal määral vabakirikud.

Kui nüüd uurimiskomisjon pooldab minoriteetide majanduslikku toetamist, siis on selle aluseks põhimõte, et sellega

tahetakse toetada oma eripära ja identisust säilitada soovivaid grappe, kes oma rahvuslikku kuuluvust peavad oluliseks ja tähtsaks. Riiklik toetus on mõeldud nende kultuuriliseks ja sotsiaalseks tegevuseks. Kuigi Rootsis praegu elab ca 650 000 sisserändurit ja eri minoriteeti, on organiseeritud vähemusgruppide liikmete arv vaid ca 60 000. Sellest suurema grupi moodustavad soomlased, kes on organiseeritud Soome Ühingute Keskkliidu kaudu.

Eestlased on hästi organiseeritud, kõne alla tulevad veetjugooslaaviased, kreeklased, lätlased ja võibolla ungari lased. Kuna Rootsis on väga tugev kommunaalne omavalitsus, siis ei saa riik toetusi anda kohalikele organisatsioonidele. See oleks võimalik ainult üleriigilist tegevust arendavate keskkete organisatsioonide või liitude kaudu.

Üheks oluliseks küsimuseks on, kui suur peab olema sellise

keskse organisatsiooni liikmete arv, et toetust saada. Noorsootegevuse osas on see määratud 3 000 ja võib arvata, et see miinimum-liikmete arv lelab fikseerimist ja uurimiskomisjoni ettepanekus. Omaette probleem on see, keda lugeda liikmeks. Vabakiriklike organisatsioonide juures loetakse liikmeks need, keda see liikumine haarab. See definitsioon oleks meile vast soodust. Aga siin ei ole veel otsused tehtud.

Lisaks pidevamatele pöördtoetustele on võimalik saada veel ka eritoetusi ja projekti-

Järk lk 3

Vene lubadused ja teod

Rahvasteliidu saali nr. 10 kohal äratas tähelepanu lätlaste prantsuskeelne plakat, milles tuletati meelde N. Venemaa poolt 1920 aastal Läbi iseseisvuse "igaveseks tunnustamiseks" antud lubadust, mida ei peetud. Paremal Lätia Maailmaliidu abiesimees Imants Freimanis, kes saabus tagasi Stockholmist.

Helsingis äratasid baltlased tähelepanu eeskätt sellega, et nende esindajad vahistati soome riigivõimu poolt — ilmselt "suure naabri käsul".

Genfis, kus Euroopa julgeolekukonverents jätkub, äratasid baltlased tähelepanu eeskätt lätlaste õnnestunud aktsiooni kaudu, kes Rahvasteliidu saali

nr. 10 uksele, mille omal ajal sisustas Lätia Vabariik oma kulguga kui Rahvasteliidu alaline liige, asetasi suure sildi, milles

Järk lk 3

Energia kriis:

Eelolev talv pime ja suhteliselt jahe

Kaubandusminister Feldt esitas teisipäeval valitsuse energiakokkuhoiu programmi, kusjuures ta märkis, et olukord võib ajajooksul muutuda senisest kriitilisemaks. Kõigepealt võib kriis tabada mootoribranshi, kus võidakse permitteerida või vallandada kuni 15 000 töötajat. Ka ülejäänud tööstust võib tabada kriis suuremas skaalas, kuna ka raskete ölide tarbimist normeeritakse rohkem kui seni ette nähtud.

Ülleverantse majapidamistesse vähendatakse 25 protsendiga, mis tähendab seda, et lähemate nädalate jooksul võib Rootsit tabada sooja vee puudus.

Elektri osas algavad kärpimised juba 2. jaanuaril, mil

näiteks peavad kustuma kõik reklaamituleb ja muu valgustus, millest pole otsest kasu.

Veebruari alguses stardib elektrienergia normeerimine üldiselt, kusjuures arvestatakse 20-protsendilise kärpimisega. Seejuures lähtutakse iga ma-

japidamise, tehase jne. normaalsest elektritarbimisest ja arvestatakse välja vastavad kvoodid.

Et normeerimine ei tabaks liiga rängalt näiteks pensionäre ja teisi, kelle tarbimine on ma-

Järk lk 3

Häid Jõule!

Jõulukirikus. Joh. Naha linoolõige.

Eesti Päevaleht soovib oma lugejatele ja kaastööliste ning kõigile eestlastele ja eestlaste sõpradele HÄID ja RÕÕMSAID JÕULUPUHI!

EPL

Laupäeval, 22. dets. 1973

Terrorirahu

Kalendri järele peaks aeg olema jõulurahu. Tegelikult on maailm praegu seatud olukorda, mis ilmselt meenutab sõjaolukorda. Läänemaailm pühitseb oma jõuluid araablaste õliboikoti tõttu otse sõjaajaks kriisisituatsioon, mis mitte ainult ei seisne külmades tubades, vaid ka seismajäävates masinates ja tehastes, mis vallandab tuhanded nende töökohadelt.

Seda kõike ajal, mil niinimetatud vaherahud on saavutatud Vietnamis ja Lähis-Idas ja viimases osas starditakse löplike rahuläbirääkimistega — Nobeli rahulaureaat, USA välisminister Kissinger on sooritanud pika reisi asjaspeutuvasse riikidesse, et neile "mõistust pähe panna".

Just mõistust, sest olukorras, kus kaotajad käituvad võitjatenäe ega ole valmis otseselt vastaspoolega rääkima, käib mõistust vastu. Ka selle poolest, et õliboikotiga on terroriseerima hakatud ka kõiki neid, kes otseselt asjasse pole sekkunud ja on vaid olnud pealtvaatajad.

Araabia maailm kujutab boikoti õnnestumise esimeses joovastuses, et nad nüüd saavad dikteerida maailma araablaste armastama ja juute vihkama ning koguni nende loodud riiki hävitama. Selle kummalise, maailmas selles formaadis esmakordselt kasutatud poliitika, veelgi kummalisemaks liisandiks on n.n. lennukõhvimised, kus samuti atakid suunduvad nende maade ja inimeste vastu, kel araablaste juutide konfliktiga midagi pistmist pole. Mõõdund aastat jooksul kui ka varem on toimunud rohkeid terroriakte, millest terveisem rullus sel nädalal Rooma ja Ateenal lennuväljadel.

Maailm on harva olnud tühjast sellisele toorele julmusele, mida araablastel, kes end tituleerivad "vabadusvõitlejateks", osutavad tavaliselt süütute reisi ajale oma kohust tähtvate politseinike vastu. Nii sugusele toorusele, et araabia riigid ja isegi Palestiina geriljaorganisatsioonid peavad vajalikuks avaldada hukkamõistu, kuigi senini kõik sellised aktsioonid on lõppenud mõrvarite kaitse ja koguni "kangelase" aupaiste andmisega mõnes araabia riigis.

On seepärast ilmne, et araabia maailm nendele julmuritele

aplodeerib, kuigi näo päästmiseks avaldatakse hukkamõiste. Nii õli kui ka vereterroril on teatud kindel, ent nähtamatu side.

Selle taustal on teatud omapäraseks ajamärgiks, et UNO-s, kus jooksval lindil on israellasi "karistatud" igasuguste enesekaitseaktsioonide pärast, nagu ei märgatagi, et araablaste õliembargo kogu maailma vastu on sootuks olulisem küsimus kui kõik senised Lähis-Ida tüliküsimused, sest see ohustab rohkem kui midagi muud maailmarahu püsimist.

Julgeolekunõukogu ilmselt ei taha näha ohtu, teadmises, et araablaste aktsioonide taga seisab vetoõigusega aatomisuurriik N. Liit.

Sama jõuetu on maailm aktiivsuseks lennukõhvimiste ja salomärvite vastu, kes nüüd ringi liiguvad ja õhuruumi püüavad valitseda samal viisil kui mõõdund sajandite mere-õlvilid. Kartuses õlikaaride veel tugevamale kindikeerumisele ei rakendata sanktsioone nende maade vastu, kes kaaperdajad vastu võtavad ja kust need õieti pärit on.

Ometi võiks maailm kasutada sama võtet kui araablastel ise, kes israelli olemasolu pärast peavad vajalikuks terroriseerida kogu läänemaailma — ka neid maid saaks ju kollektiivselt vastutavaks teha kasvõi näit. Rooma lennuväljal toimunud veresauna eest, kasvõi näiteks sulgedes kõik lennuväljad nende maade reisi ajale.

Kahtlemata on aga tüsi see, et maid ja rahvaid palju valusamini puudutav õliboikott varem-hiljem sunnib mingite olelismetale vastuabinõudele vaatamata kõigile riskidele. Ei ole ju põrmugi reaalse uskuda, et boikott lõpeks mingi kokkuleppe saavutamisega rahuläbirääkimistel, eriti aga, kus seal araablaste maksimaalsed nõudmised vaevalt saavad teostuda.

Kõige selle rahvusvahelise suuterrori taustal paistab otse üllatavana, et ka siin rahulikus Rootsis leidub ringkondi, olgu küll armastuliku vasakpoolsed, kes terroriistidele ühes vaatavad ja neis mingeid "kangelasi" püüavad näha, luues teotusgruppe ja isegi arutades, keda likvideerimisega ähvardada (nagu selgus FTB-zhurnalisti Guillou tegevusest rootsi vastuluure-agendi suhtes, kus araabia grupe Betritus insinueriti teda ähvardama mõrvamisega, kuigi esialgu mitte tegeliku likvideerimisega).

Need on ohtlikud tendentsid. See, mis kaugealt on kangelaslik, sellele võidakse kodus järele tegema hakata. Senini on Rootsis pääsenud "vabastusliikumistest".

KLA

Külastised
Göteborgis

Kaliforniast Santa Monicast saabusid paarilnädalasele jõulupühkusele Göteborgi, kus asuvad nende sugulased ja kus nad ka ise varem elasid, Ins. Uno Anderson koos abikaasa Astaga ja 15-aastase poja Robertiga. Asta Anderson oli varem näitlejaks Göteborgi eesti teatris.

EEC TIPPKONVERENTS

Euroopa Ühisturu üheksa liikmesriigi tippkonverents Kopenhaagenis detsembril teise nädala lõpupeavil ei kujunenud just riigipeade ja valitsusjuhtide segamata mõttevahetuseks "Euroopa samasuse kindlaksmääramise" ümber, nagu kokkuletku algataja Prantsuse president Pompidou oli lootnud.

Tema kava kohaselt peaks Läänemaailma poliitilisel ja sõjaväelisel kujunemise olemasolevate suhteid ja Läänemaailma vahel Pompidou meelest on niinimetatud küsitavaks, kas USA on tarbetorral valmis kaitsma Läänemaailma ka tuumarelvadega. Kahtlust tingivat president Nixon ja parteijuhhi Brezhnevi sobimus mõõdund suvest sõliga vältida tuumasaajallandamist.

Teiseks ei pea Pompidou õigeks, et sooses Lähis-Ida konfliktiga alarmeeris USA oma sõjavägi ilma et liitlasi Põhja-Atlandi liidus oleks konsulteeritud. Ja kolmandaks paneb ta pahaks, et Euroopa on jäetud kõrvale Lähis-Ida rahukonverentsist Genfis, kus niiditõmbajaiks on ainult Unedrigrigi ja N. Liit.

Prantsuse rahulolematuse olukorra vallandades teatavasti juba poliitilise tüli Põhja-Atlandi liidu asjaosal nuppidamisel Brüsselis, kus ameerika välisministri kulus aega kogu loo välismaiseks. Asjade käiku on aga nähtavasti ka Moskvas teravalt salmas peetud.

Vahetult enne EEC tippkonverentsi algust Kopenhaagenis avaldas nõukogude välispoliitiline ajakiri Novoje Vremja pikema artikli, milles ägedalt rünnati nii prantsuse valitsust kui gaullistliku parteid, süüdistades neid katses

saboteerida vene-ameerika pingelangeamise poliitikat. Moskva häälekandja näeb prantsuse võimude raskelmat kuritegu sellest, et esmärgiks on Euroopa sõjalise võime suurendamine. Hääle Moskvas ei võinud muidugi mõjutada EEC tippkonverentsi käiku ja kui sellest hoolimata seal ilmnas lahkelisid, siis tingisid need araabia riikide kuue välisministri ootamatu esinemine.

Konverentsil läks igatahes korda heaks kiita president Pompidou ettepanekut Euroopa samasuse kindlaksmääramiseks. Deklaratsioonis ütleb, et esmakordselt, et Euroopa Ühisturu liikmesriigid taotlevad eespoolist ühise kaitseüsteemi loomist. Tunnustatakse oma sõltuvust USA tuumarelvade abist, kuid see ei tohi õigustada ameerika vahelise segamist eurooplaste sisesajadesse. Teiseks tahavad üheksa riiki võimalikult paljudel aladel kokku kõlastada oma välispoliitikat, et ühise koguna esineda Liitunud Rahvaste forumil ja muudes rahvusvahelistes organisatsioonides.

Kolmandaks kirjutatakse alla, et ühtaegu jääb EEC lahti koostööks teiste maadega, eeskätt Lähis-Idas ja Euroopa Nõukogusse kuuluvatega.

Sellele deklaratsioonile järgnevalt koondus EEC liikmesriikide peamine tähelepanu läbirääkimistele kohaletulnud araabia ministritega, kes tungivalt tahtsid teada EEC seisukohti araablaste võitluses israelli vastu. Teatavasti tegid EEC liikmed oma ühises avalduses juba novembri algul teatud järeleandmist araablaste nõudmistele, mis aga ei rahuldanud araabia ministreid, kes nüüd sõnade ase-

mel nõudsid tegusid oma õilrelva survele.

Nelle tippkonverentsil Kopenhaagenis vastates kordasid üheksa riiki ootelt seda, mis nad olid ütelnud sealt nädalal varem: Lähis-Ida peab kiiresti saama õiglase ja püsiva rahu, vastavalt Liitunud Rahvaste Organisatsiooni resolutsioonidele. Edasi on üheksa riiki valmis arendama tehnilist ja majanduslikku koostööd Läänemaailma ja araabia riikide vahel.

Samal ajal aga hoiatatakse araabia riike, et nad ei läheks väljapressimisel õilrelvaga liiga kaugele, kuna see võib tagasi lüüa nii araabia riikide eneste elujärke kui kolmanda maailma arengumaadele üldse. Viimase ajal araablastele soodsamaks kujunenud meeleolu läänemaailmas võib uuesti muutuda tulemusega, et EEC riikide võimalused rahuldava poliitilise lahenduse leidmiseks Lähis-Ida kriisis muutuvad raskemaks.

Nõnda on EEC vastus oma hoiatusega araabia riikidele tooni poolest mõnevõrra teravam kui novembri algul teatud avalduses. Üks on aga nüüdki jäetud lahtiseks edaspidistele läbirääkimistele.

Tippkonverentsi lõppedes võtsid aga EEC riigid vastu eriresolutsiooni oma energiaallikate koordineerimiseks. Ettevalmistused selleks peavad toeks saama juba tuleva aasta 15. jaanuaril. Seegi peidab eneses teatud hoiatust araabia riikidele, et nad ei lüüa üheksa riiki kasutamiseks.

A. K.

Eesti pühadekirik

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis 24/12 kl. 14 jõulujumalat, peapiskop Veem, orell H. Klisk, alkokooli lastekor, solist Helvi Klement, laululehed, kirik künatuledeks. 25/12 kl. 14 Jakobis peajumalat, õp. Wilund, orell H. Klisk, laulur.

STOCKHOLM: Jakobis kirikukontsert A. Viisla 75 a. juubel raames 30/12 kl. 14. Laulab juublar, orell Jakob K. kog. organist Anders Bondeman, koor J. Raidi juhat. 31/12 kl. 14 Jakobis vana-aasta liturgiline jumalat., kog. õp. orell H. Klisk, laululehed. 1/1 kl. 14 uus-aasta jumalat. Jakobis, kog. õp. orell H. Klisk, laulur. 6/6 kl. 14 Jakobis peajumalat., kog. õp., orell H. Klisk, armulaud, laulur. M. sjonkior.

ALINGSÅS: Maakirikus jõulujumalat. 25/12 kl. 11. Th. Vaga, orell PG Strömberg, laululehed.

BORÅS: Carolis jõulujumalat. 24/12 kl. 14. laululehed. 31/12 kl. 14 jumalat., õp. Kodres, armulaud, laululehed.

ESKILSTUNA: Forsi kirikus jõulujumalat. 24/12 kl. 14, praost Koolmeister, orell R. Helmetts, laululehed.

GRISSELEHAMN: Kabelis jõulujumalat. 25/12 kl. 10, peapiskop Veem, laululehed.

GAVLÖ: Toomase kirikus jõulujumalat. 22/12 kl. 15, õp. Takkel, kohvilaud, informatsioon, loterii.

GÖTEBORG: E. Ev. Lut Gbg kog. jõulujumalat. St. Paulus 24/12 kl. 15, õp. Wilund, solistid AK Wilund ja J. Pestso, orell L. Lindblom. 31/12 kl. 14 astavah. jumalat., õp. Wilund, F. Kello, orell L. Lindblom, solist, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Gbg L.-Rootsi kog. jõulujumalat. Kristlines 24/12 kl. 14, jutl. T. Vaga, orell PG Strömberg, alkokooli koor E. Tarjuse juhat, laululehed. 30/12 kl. 14 aastavahetuse jumalat. Kristlines, õp. Kool, laululehed aruandega.

HALMSTAD: Olaus Petris jõulujumalat. 25/12 kl. 14. T. Vaga, orell M. Siilak, laululehed. Pärast kohvilaud.

HELSINGBORG: Marla kirikus jõulujumalat. 24/12 kl. 13.30, õp. Rebane, orell G. Suurkuusk, laululehed.

KUMLA: Kirikus jõulujumalat. 26/12 kl. 16, praost Koolmeister, orell K. Suurkuusk, laululehed.

LANDSKRONA: St. Johannes jumalat. 1/1 kl. 17, õp. Kägi.

LUND: Kloostri kirikus jõulujumalat. 24/12 kl. 17, õp. Rebane, orell G. Suurkuusk, laululehed.

MALMÖ: Saksa kirikus jõulujumalat. 24/12 kl. 14, õp. Rebane, orell G. Suurkuusk, laululehed.

NORRKPÖNG: Matteuses jõulujumalat. 24/12 kl. 14, õp. Kool, orell H. Pihimets, kog. koor A. Liivi juhat., laululehed. 31/12 kl. 14 aastavahetuse jumalat., õp. Kool, orell H. Pihimets, flöödi Marje Liisa Pihimets, laululehed.

SÖDERTÄLE: St. Ragnhildi kirikus jõulujumalat. 24/12 kl. 13.30, õp. Endel Köpp, laululehed.

UPPSALA: Mikaelis jõulujumalat. 24/12 kl. 18, solist U. Ralend, saadab E. Maripuu, laululehed. 31/12 jumalat. kl. 18 armulaud, laululehed.

VÄSTERÅS: Toomkirikus liturgiline jõulujumalat. 24/12 kl. 13.30, praost Koolmeister, orell R. Helmetts, solistid Jaan, Rein ja Ingela Ader, laululehed.

ÖREBRO: Olaus Petris liturgiline jõulujumalat. 25/12 kl. 13.30, praost Koolmeister, laululehed.

EESTI KIRIK

SAKSAMAAL-HOLLANDIS

ROTTERDAM: Jõulujumalat, ja laste jõulupuu Soome mereemeeste kirikus 25/12 kl. 14, õp. Kägi.

KÖLN: (Westhoven). Jõulujumalat, ja laste jõulupuu 25/12 kl. 18, õp. Kägi.

SPRINGE: DRK Altersheimi ruumnes jõulujumalat. 24/12 kl. 9.30, õp. Kägi, klaveril hr. Jäger.

OLDENBURG: Martin Lutheri kirikus jõulujumalat. 24/12 kl. 19.30, õp. Kägi, orell pr. Rickers.

LUBECK: St. Lorentzi kirikus jõulujumalat. 25/12 kl. 15, õp. Kägi, orell pr. Bier.

ROOTSI KIRIK

STOCKHOLM: Hägersterni Upjenbareise kirikus jõulujumalat. 24/12 kl. 14, õp. Kodar, trompetisolist T. Söderlund.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, jõuluõhtu jumalat. 24/12 kl. 15.30, 25/12 kl. 11 Kristuse sündimise püha liturgia. 1/1 kl. 11 uueaasta liturgia, tänuvalve, ülemp. Nael.

GÖTEBORG: Guldhedeni Ortodoksikirik. Jõulujumalat. 25/12 kl. 11, praost Raag, ülemp. Poska.

SOOME ORTODOKSIKIRIK

STOCKHOLM: Matteus Lillkyrka, Vandis. 33 liturgia 25/12 kl. 11, ülemp. Juhkam.

BORÅS: Liturgia 25/12 kl. 10 Carolis kog. maja ortodoksikabellis, ülemp. Juhkam.

MÖLNDAL: Liturgia 25/12 kl. 13 Mölndali kog. majas, Terrakottag. 3B, ülemp. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nellipühi Kirik, Brävallg. 11, jõulujumalat. 25/12 kl. 11, koor ja noored, koosv. kohvilauas. 24/12 kl. 12.30 jõulumuusika, kl. 13 jõuluevangel., laululehekandid. 30/12 kl. 11 A. Söderlund ja tunnistused, koor ja noored, kl. 13 kog. tund. 1/1 kl. 11 H. Laur ja N. Kõrm, laululetek., Kristuse surma mälest.

STOCKHOLM: Normalmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, 25/12 kl. 13 Vabakirikute ühine jõulujumalat., pärast kohvilaud.

BORÅS: Eläbändeni saalis, Stjärnsköldsg. 5 jumalat. 23/12 kl. 10, 25/12 kl. 10 H. Ahlberg jt. 25/12 kl. 10 A. Vaim. 30/12 kl. 10 kohaliku vennad.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik Flädeffa, Smedjeg. 23, jõulujumalat. 24/12 kl. 16, Allan Laur, laululetek.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 25/12 kl. 11 H. Nymän. 25/12, 26/12 kl. 11 kohal. vennad ja 30/12 kl. 11 O. Loogna. KFUK-KFUM, Parkg. 11, pulvet. 25/12 kl. 15 H. Nymän ja 26/12 kl. 15 O. Loogna. Blå Bandetis jumalat. 1. jaan. kl. 11 V. Kubja.

NORRKPÖNG: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 25/12 kl. 13, E. Raud jt. Betanija, Bräddg. 54 pulvet. 25/12 kl. 17 kõnet-laulu heilindit.

EESTI PÄEVALEHT

Eetniks Dagblad

Peatoimetaja Juhana Koka

Vastutav väljaandja

(ansv. üt.)

Arvi Moor

Toimetaja ka talitus:

EESTI MAJAS Stockholm:

Wallington 32, 1. r.

Postiaadress: Box 667

101 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskiltnas Jori Aus

Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,

631 02 Eeskiltna, Tel. 016/14.77.72

Tellimispöitgiri nr. 15 67 70-0

Kuuilutaruvele postigiri 50 50 00-0

Eesti Päevaleht Forlags AB

Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 170:-

Termin (4 kuud) kr. 62:-

Kuu kr. 17:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FORLAGS AB

Trükkija: Eeskiltna-Kurirten

Tryckeri AB Eeskiltna 1973

Vene...

Algus lk. 1

meelde tuletatakse, kuidas Nõukogude Venemaa aastal 1920 Tartu rahuga lubas "igaveseks ajaks" tunnustada Läti Vabariigi (samuti kui analoogiline tekst oli Eesti rahulepingus) sõltumatust ja iseseisvust.

Ometi okupeerivad nad Lätit taas 1945 aastast alates.

Meie aktsioonid läksid üle ootuste hästi, tuleb Stockholmist tagasi jõudnud Läti Maailmaliidu abiesimees Imants Freimanis Eesti Päevalehele, avaldades lootust, et edaspidises aktsioonis saavad kaasas olla ka eestlased ja leedulased.

Esitatud memorandum äratas tähelepanu, kuna meie ei esitanud otseselt mingeid poliitilisi, s.o. vabadusnõudlusi, vaid eeskätt taotlesime humanseid kohtlemist oma rahvale. Need on samad humanseuse küsimused, mida just vastav erikomisjon arutab ja kus lääne esindajad on huvitatud esitama just kõige vajalikumaid nõudmisi.

Seetõttu äratasid lääne delegatsioonide huvi just esitatud praktilised ja konkreetsed ideed ida ja lääne lähikäimise normaliseerimiseks: raudeeritidataguste inimeste õigus välja rännata ja üle piiride käia ilma tohutute restriktioonideta, kinkepakide kõrgete maksude ärakaotamine, piiride avamine raamatutele, filmidele ning iseseisvuse perioodi iseseisvuse ajastu publikatsioonidelt keelu kõrvaldamine, välisraadiosaadete kuulamise võimaldamine ja mis peaaegu, et poliitilistel põhjustel vangistatud ei võetaks oma karistust kandma teise maa kaudesse kolgastesse, vaid võiksid okupatsioonirežiimi poolt määratud aja ära istuda kohapeal.

Paljude maade delegatsioonid võtsid isiklikult vastu läti delegaate, nende hulgas ka kolme Skandinaavia riigi omad. Sama humanseust taotleva memorandumil esitas 4.-9. detsembrini Londonis toimunud sotsiaaldemokraatlike erakondade kongressile Londonis dr. Bruno Kalninsk Stockholmist, tuntud iseseisvuseaegne sotsiaaldemokraat.

ERN...

Algus lk. 1

toetusi, mis ka paljude meie organisatsioonide seisukohalt on olulised. Omaette probleemi moodustab organisatsioonide töö hindamine ja otsustamine, kas see väärir riiklikku toetust. Seega toetuste jagamine ei ole automaatne ja tegemist on põhiliselt seega alati ka poliitiliste otsustega.

Kroaadid, kui palju nende keskusel ka liikmeid ei oleks, Rootsi praeguse välispoliitilise uhoiaaku alusel, mingit toetust ei saaks. Kui uurimiskomisjon oma tööga 1974.a. kevadeks valmis jõuab, siis läheb see küsitlemiseks paljudele instantsidele kuni 1974. a. sügiseni. Alles 1975.a. oleks valitsusel võimalik esitada esimesed ettepanekud reformi rakendamiseks. Tegelikud toetused kõige varem saaksid siis kõne alla tulla alles 1976.a.

Kriis...

Algus lk. 1

dal, on asetatud tarbimisele alumine piir. Umbes kolm kilowatt-tundi päevas.

Bensiini osas kujuneb standardratsioon sajaks liitriks seitsmele nädalale. Tavalise eraauto omanik aga sõidab keskmiselt läbi 217 liitrit sama aja vältel. Nii et "tõhusõitused" tuleb paratamatult vältida.

Samal ajal aga püütakse suurendada kollektiivse liikluse kapasiteeti. Nii antakse riigi raudele ja teiste transportiettevõtete käsutusse rohkem elektritõrget ja muidugi ka mootorikütust.

Kaubandusminister märgib, et energiakriis on torpedeeritud ka äsja käikuläinud kõrgkonjunktuuri. Talv kujuneb energia tarbimise seisukohast karmiks, külgedes igakülge kokkuhoiu tähe all.

INFORMATION FRÅN
TRANSPORTNÄMNDEN

Bensiini-normeerimine

● **Nüüd on käivitussvahendite normeerimine otsustatud ja kehtestatakse. . . Kõik sõidukite omanikud, kes on maksnud maksu ja liikluskindlustuse peavad saanud olemas normeerimis-kaardid.**

Kui Sa ei ole oma standardnormi-kaarti kätte saanud 21. detsembriks, tuleb pöörduda läänivalitsuse poole põhjuse teadaasaamiseks.

● **Ekstranorm.** Peale standardnormi on paljusid, kes vajavad rohkem käivitussvahendeid oma töö jätkamiseks. Eeskätt käib see kutseliikluse kohta, kus juba praegu on määratud avanssnorm. Avaldused vajadusnormi (lisanormi) saamiseks sel normeerimispeerioidil tulevad teha eriblankettidel, mis hiljemalt 21. detsembril on saadaval läänivalitsustes, postkontorites ja omavalitsusasutustes. Mida kiiremini annad sisse oma avalduse, seda kiiremini see otsustatakse.

● **Need eraautopidajad, kes teavad, et neil on suur ja akuutne tarve vajadusnormiks (lisanormiks) peavad samuti kiiresti sisse andma vastavad avaldused.**

● **Me peame kaasa aitama!** Kõikiteisi, kellele lisanorm ei ole absoluutseks vajaduseks, palutakse oma avaldustega oodata. Esijoones on vajalik varustada kutseliiklust käivitussvahenditega, et ühiskond ja töenduselu funktsioneeriks. Seepärast palume mõistmist, et tarbeliikluse avaldused peavad tulema kõigepealt. Seejärel käsitletakse ka ülejäänud avaldusi. Selles situatsioonis tuleb kaasa aidata!

● **Kõik, mida peate teadma.** "Information om drivmedelsransoneringen" on käsiraamatu nimi, kuhu on koondatud kõik, mida peate teadma. Koos näpunäidetega, kuidas toimida. See käsiraamat on peatselt saadaval postkontoreis, kommunaalasutustes ja lokaalides, politseijaoskondades, bensiniijaamades, autoparandustöökodades, töövahendustes, Svensk Bilprovning'i ja läänivalitsuste juures. Kui seda ei leidu, siis pöörduge läänivalitsuse, kommunalse Kristidsnämndi või Transportnämndi poole, Ransoneringssektionen, Nybrogatan 34, Box 5086, 102 42 Stockholm 5. Tel. 08-63 01 50.

TRANSPORTNÄMNDEN

Soodustus EPL tellimisel konto-omanikele LHÜ-s

EESTI LAENU-holu ühisuse juhatuse otsusel on liikmelil võimalik tellida Eesti Päevalehte j.t. eesti ajalehti 20-kroonise soodustusega.

Soodustust võivad saada kõik eesti hoiukontode omanikud, kelle hoiukontos 31. dets. 1973 a. oli vähemalt 1.500 krooni. Igale liiskonnal on kasutada ühe eesti ajalehe tellimine soodustusega. Ajaleht tuleb tellida tavalises korras ja tellimise kvitтинг (või selle fotostaatkoopla) saata hiljemalt 31. jaanuariks 1974 Eesti Laenu-Holu Ühisusele (mitte pöörduda Stockholmis Sparbanki poole!). ELHÜ kannab hiljem kr. 20: - vastasse hoiukontosse ja saadab postiga sellekohase teendi.

Saata hiljemalt 31. jaan. 1974 Eesti Laenu-Holu Ühisusele
Box 16318 103 26 Stockholm 16

Kontoomaniku nimi.....

Hoiukonto nr.....

Sünniaasta.....

Elukoht.....

Posti nr. ja koht.....

Lisa: Eesti Päevalehe tellimise kvititting.

Arsti visiit tulevikus 20 kr.

Socialstyrelsen ja Riksföräkringsverket esitasid sotsiaalmi-
nistrile ettepaneku arstivisiitide
ümberkorraldamiseks selliselt, et
era-arstid vabatahtlikult sõlmivad
kindlustusastutestega kokkuleppe,
mille järele patsient nendele mak-
sab viisidist umbes 20 krooni, kuna
ülejäanud honorari maksab hal-
gekassa arstile otse välja.

Kui kava kehtestatakse, kaob
senine süsteem, kus patsient ise

hiljem sai hüvituse haigekassalt.
Samal ajal need arstid, kes süs-
teemiga ei ühine, võivad võtta oma
honorari isikliku taksi järele ja
patsient ei saa sellest midagi hai-
gekaasalt tagasi.

Reformiga tahetakse liita umbes
1000 kõige suurema klientuuriga
eraarsti. Haiglaarstidel keelatakse
erapraksis, sundides neid patsiente
vastu võtma haiglas. Avalikes ra-
viasutustes kehtib senine 12-krooni
süsteem.

Kohalikku elu

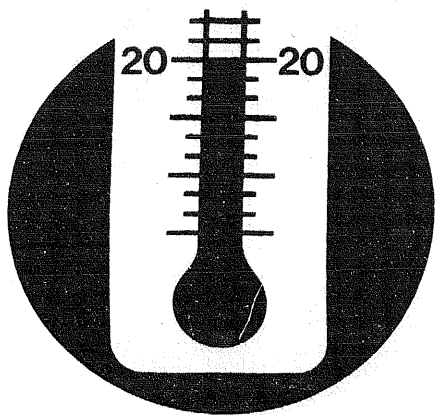
STOCKHOLM

Höbelaidi äri

Höbelaidis Livs Hötorgrshallenis
on avatud pühapäeval, 23. det-
sembril kl. 11-17 (mitte 9-17 nagu
eelnenud kuulutuses eksikombel oli
märgitud).

Hofi Linnas Baieris, Saksamaal,
leiti hotellitoas surnult Toivo An-
kuru, 22.a. vana. Ta maeti Geis-
lingenis 22. nov.

Tartus suri 1. detsembril Hilda
Kärner, sünd. 28. detsembril 1898
Pärnus.

Hoiad kokku soojusega?!...

- Maksimaalselt 20 kraadi päeval
Ei mingeid ekstra elektrisoojendeid!
- Tihenda kõik aknad ja uksed.
Tuuluta möödukalt.
- Ei mingit või minimaalne soojus vaba-
ajamajades, garaazhides, panipaikades
jne...

Öli säästmiseks on olemas mitmeid moodu-
seid.

Kasuta fantaasiat ja mõistust.

Vähenda

siis jätkub öli paremini!

ÖVERSTYRELSEN FÖR
EKONOMISKT FÖRVAR

Suess Lähisida rahu hinnaks?

NEW YORK (VES) — Rahu
hinnaks Lähis-Idas on tõenäoliselt
Suessi kanal, kirjutab United Fea-
tures sünditsaadi kolumnist Henry
Taylor. Selle avamist peab väli-
sminister Kissinger üheks peami-
seks rahupandiks, mille eest N.
Vene annab oma toetuse Iisraeli-
Egiptuse rahuleppele. Selline sei-
sukoht oli olnud Kissingeri ja Sa-
dati vahelise konfidentsaalse kõne-
luse sisu, lisab ajakirjanik. Olevat
ka kalkuleeritud, et N. Vene võiks
kanali avamiseks ohverdada suu-
remad summasid.

Kanali avamisest on suurel
määral huvitatud N. Vene, kuid
samuti Egiptus. Suess oli puuvil-
lakasvatuse kõrval Egiptuse suu-
rim sissetulekuallikas. Aastas lä-
bis kanalit 21.250 laeva, kusjuures
kolmveerandil nendest oli laa-
dungskäik. Kanali sügavus on 13
m ja see võimaldab siit läbi sõita
kuni 60.000 tonniseid laevadel.
Võrdluseks olgu veel märkitud, et
Pärsia lahe üllaladelt Euroopasse
oli Suessi kanali kaudu 10 000 km
ümber Aafrika lõunatipu aga 18 000
km.

Kissinger oli kuulnud üllatusega,
et Egiptusel on koguni juba valmis
kanali avamise ja ühtlasi lalen-
damise kavad. Plaanid olid kind-
lasti tehtud N. Vene lahel toetusel,
sest Kairos öeldi, et N. Vene kaa-
sabil Egiptus saab või on juba
saanud maailma suurimad ba-
germasinad Suessi süvendamiseks
ja lalendamiseks. Kanalit kavat-
setakse kaevata 20 m sügavuseks,
millega sealt läbi pääseksid ka
praegused super-tanklaevad, mil-
lega veetakse öli praegu ümber
Aafrika. Sadati kindlusele jõutakse
selle tööga valmis kuue eest jook-
sul.

Kissinger muidugi teab, miks N.
Vene on nii eluliselt huvitatud ka-
nali avamisest. Kui kanal avatakse
ka tema praeguse sügavusega,
revolutsioneeriks see põhjalikult
N. Vene strateegilist positsiooni
tänapäeval nii olulises Pärsia lahe
ja India ookeani piirkonnas. N.
Vene 20-st laevast koosnev sõja-
laevastik, mis praegu asub India
okeanil, ei vajaks kodusadamaks
enam määratus kauguses asuvat
Vladivostoki sadamat, vaid võiks
sidemes olla ainult 4800 km kau-
gusel asuvate Musta mere sada-
matega.

Barbara ja Andrus Vilhuse sündis
Washingtonis, USA-s poeg Erik
Andrus Perekonid elab alaliselt
Fairfaxis Virginia osariigis.
Carolyn ja Rein Virkhausil Web-
steris New Yorgi osariigis sündis
poeg Vello Edmund.

Sellest saadik, kui Inglismaa
tõmbus tagasi Lähis-Idast, on N.
Vene kogu aeg end selles piirkon-
nas kindlustanud, et kõiki võtme-
positsioone üle võtta. Näit. 60 päe-
va pärast seda, kui Londonist tea-
tati Briti vägede ja laevastiku väl-
javihmist, saabus India ookeanil
juba N. Vene laevastik. Nüüd andis
Iraagi valitsus N. Venele kasutada
ühe oma sadama Pärsia lahe tipus,
otse õlirügi Kuvaiti külje all. Sa-
mal ajal õlirügi Bahreini valitsus
nõudis, et USA tõmbaks sealt piir-
konnast oma laevad välja.

Kui rahu päästmiseks avatakse
Suess, on Iisraeli riigi küsitava
päästmise juures kogu Lähis-Ida
antud N. Vene täielikku mõju-
piirkonda. USA 6. laevastik Vahemere-
l võiks, näiteks, Suessi kanalit ka-
sutada ainult Egiptuse loal. Kui
tekib mistahes tüliküsimus, on ka-
nal 6. laevastikule suletud. India
okeanil jääks N. Vene peagu vai-
nuvalitsusajaks. Seal ta kontrolliks,
näiteks, ka õlivõtu testlesse maa-
desse. 80 protsenti Euroopa õli lä-
heb India ookeani kaudu. Seda
mereteed mööda saab Austraalia
60 protsenti ja Jaapani koguni 90
protsenti oma õlist. Mistahes kriisi
puhul võib N. Vene selle merete-
e sügeda. Ajakiri "U.S. News &
World Report" ütleb, et USA pool-
dab Suessi kanali kiiret avamist ja
seda pooldavad ka mitmed USA
suurfirmad. On juba arvamist, et
kui N. Vene ei aita Egiptust kanda
Suessi avamise kulusid, siis võiks
seda teha Maailmapank.

VOX

Reetis saladusi

WASHINGTON (VES) — Tuntud
kolumnist Jack Anderson paljastas
USA luureasutuse olulise saladuse,
mille tõttu USA kaotas ühe oma
parima andmetekogumise allika,
kirjutab nädalaloh "Human
Events".

Ameeriklaste CIA ja NSA ühisel
jõul oli nimelt paigutatud salami-
krofonid N. Vene peatusade au-
todesse, samuti asutustesse. See
operatsioon, mis tuntud "Gamma
Guppy" nime all, töötas juba mitu
aastat. J. Anderson sai kuidagi as-
jast teada ja paljastas selle 18. sep-
tembril 1971. Ajakirjanduses on
märkitud, et sellega mitte ainult
kaotati oluline allikas, vaid saadeti
ka surmaohtu rida isikuid, kes
Moksvas olid asjaga seotud.

Vi önskar
Er alla
god tele-jul!

Vår service i helgen

TELEGRAF-

stationerna håller öppet till kl 15 på julafton och till kl 17 på
nyårsafton. I Stockholm och Göteborg har vi öppet längre, men
bara för mycket viktiga telegram (inga lyckönskningar och häls-
ningar). Lämna därför in jultelegrammen i god tid (varför inte
redan nu).

TELEFON-

samtal inom Norden som beställs genom telefonist kostar dubbelt
så mycket som vanligt från kl 17 på julafton till kl 7 på juldagen.
Likadant är det på nyårsafton—nyårsdagen. (Från många områden
kan numera samtala till Danmark, Finland och Norge m fl euro-
peiska länder kopplas automatiskt, se telefonkatalogen). De auto-
matiska telefonsamtalen kostar inget extra. Ring gärna julsamtal,
men om telefonist behöver medverka så kan väntetiden bli något
längre än normalt.

TELEVERKET

Arvi jõululugu

K ü ü n l a d

Olid rasked ajad. Sõda oli ikka veel käigus. Maa oli laastatud ja rahvas kurnatud. Toit ja valgus olid kodudes lõppemas.

Kuusetalus polnud küll toidu puudust, valgus hakkas aga vähe- seks jääma. Kuusetalu oli sõjatee- dest — ja ka seadusesilmast — kõrval. Seal oli kergem kui mujal toidukraami säästa ja peitugi poe- tada. Seda ei jätanud ka Kaarel ka- satumata. Kuid ta oli mõnegi täht- sa asja suhtes hooletu olnud. Nagu näiteks lambiõli, petrooleum. See hakkas ennast meele tuleta- ma, kui saabusid pikad ja pimedad öhtud. Oli hakkas lampides lõppema ja lisa polnud enam kuskilt saada. Kaarel polnud ka seesinane, kes viskas seakintsu saani põhja ja söitis linna, et seda seal oli vastu vahetada. Tema põhimõtteks oli: parem pimedus kui tühi kõht. Pi- medusest võis ka ahju- ja peeru- valgusega võitu saada.

Hoolimata ahju- ja peeruvalguse võimalusest kujunes valgus Kuu- setalus siiski keskses küsimu- seks. Jõulud lähenevad, aga jõu- valgust polnud majas. Lumi oli küll maa ja metsa valgeks värvunud, kuid seda oli vähe jõuluvalguseks. Vähe oli ka tähtede säramiseks ja kuulvalgusest Kuusetalu kohal. Aie- les küünal andis õige jõuluväl- guse. Küünal ja kuusk üheskoos. Kuuske võis kulla, karra ja hõbe- daga ehitada — kõiki oli majas, aga õiget jõulupuud ja jõuluvalgust polnud ikkagi — küünal puu- dust.

Kaarel tundis ennast laste ees süüdlasena, lausa kurjategijana. Polnud ta enne sõda ega sõja algul küünalde mõelnud. Ning nüüd vaatas viis tustast nagu tema peale ja suud süüdistasid:

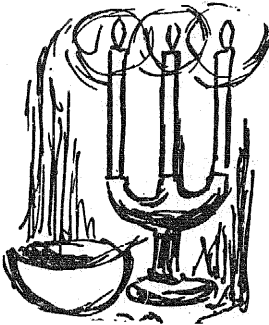
— Küünal! Küünal! Kus on jõuluküünal?

Ei, neid polnud enam kuskilt saada. Ei linnast ega maapoodi- dest. Kuid laste tõelisel oli Kaarlis ühtäkki mõtte äratanud: hakata ise küünalid valmistama! See mõte hakkas idanema, kasvav ja päe- vaga, sai küpseks — ja siis seis- Kaarel ühel detsembripäeval uue ja kibeda küsimuse ees: missuguse lamba sa tapad? Kelle lamba? Igal lapsel oma lammas. Nii oli see Kuusetalus ikka olnud — iga loom- ala oma omanik. Ja lambaid jäeti ületalve niisama palju kui ta- lus oli lapsi. Viis last — viis lam- mast. Igal lambal nimigi, laste poolt juba talieas pandud.

— On selge: ainult lambarasvast saab küünalid, kui neid kodusel viisil valmistada. On ju veel vaha- küünal. On ka steariinküünal. Ühed vahast, teised erilise kütün- larasvast. Aga, teadagi, neid ei tehta kodus vaid kütünlatööstuses. Võib-olla valatakse koguni välis- maal. Pole kuulnud midagi taoli- sest tööstusest kodumaal. Jah, al- nult lambarasvast saab kodus küünalid valmistada!

Nõnda arutles Kaarel ja lootis ka küünla-tööga toime saada.

— Kelle lamba peaks ohverda- ma? Kui ohverdaks Evaldi oma? Saaks ehk poisiga kergemini kok- kuleppele kui tütarlastega? Poisil

ju ka veel teine loom. Kodujänes, see kütilik. Ainult Evaldil on see ja ta hoolitseb selle eest hoopis roh- kem kui oina eest. Nõnda jääb po- sisile veel üks loom, kui oinas Joo- suläheb tapalavale.

Nüüd tuli Kaarel oma mõttega lagedale. Avaldas selle esmalt abikaasale.

— Peaks ohverdama ühe lamba, ütles ta, kui oli enne seda jõulupu- u, jõuluvalguse ja küünalde vajaduse naisele selgeks teinud.

Anna oli usklik inimene. Luges vahetevahel pühakirja. Ja nüüd tekkis Annal kohe mõte talle oh- verdamisest, millest kõneidi ko- guni mitmel korral pühakirjas. Evaldi lammas ei olnud küll enam tall. Oli juba peaaegu aastane oi- nas, keda poleks olnud tarviski ületalve pida. Aga, näe, poisil pä- rast jäeti. Kuusetalus oli ikka laste tahmisse arvestatud. Kuusetalus loeti raamatuid, loeti kasvatu-

sestki ja käidi seega moodsa kas- vatusel radadel.

Jäi siis nii, et Anna pidi pojaga oina ohverdamiseks kokku leppi- ma. Ta lubas teha seda pühakirja põhjal, kus kõneidi näiteks tä- nuohvrust. Ta jutustas Evaldile, et oina ohverdamine ei ole mingi pa- ganilik toh ring, vaid on tänuohver selle eest, et võime pühitseda jõu- luööd, seda Kristuse sündimise aega. Ja miks ei peaks siis sel pu- hul ohverdama — jõuluvälguse heaks, millel on pealegi sümbolne tähtsus, eriti pimedal sõjaajal. Küllap Anna oskas kõigest sellest kõnelda. Ja kõik tuli ka Evaldile selgeks teha, et ei tekiks hiljem segadusi sõdametunnistusega.

Evald jäi nõusse ja oinas ohver- dati.

Kõik rasv, mis loomas leidus, korjati kokku, sulatati ära ja kal- lati keevana kõrgesse kuld kitsasse kompekipurki. Tahki jaoks leidus majas ja puuvilla, ja siidseguist lõnga. Lõngale kinnitati mutter otsa. Kuidas sa lõnga muidu rasva sisse saad! Nüüd siis tehti — kaks küünalt korraga. Ikka nõnda: esi- teks rasva sisse ja siis jälle angu- ma. Jälle rasva sisse, jälle angu- ma. Kuni küünal olidki valmis. Terve tosin. Kuuseküünalid need ju ei olnud, aga ikkagi küünalid. Jõu- luvalgus oli päästetud! Neli rõõm- sat ja üks nukker nagu vahtisid Kaarile vastu. Oina omanik oli siiski pisut nukker. Kuid loodeti, et see kaob, kui küünalid on läidetud.

Saabus jõuluõhtu. Küünalid läi- deti. Kuid mitte kuusel vaid kuuse kõrval laual. Siina olid need aseta- tud — küünalajalgedesse, kahte ris- timislühtrisse, ja ka pudelitest olid saanud küünaljalad.

Pudelitel küünaldest kõrged korgid! hüüdis Gertrud, lastest kõigenoorem.

Kaua nad enam kõrged on, vastas Lisette, kes oli lastest kõige vanem.

Kuid küünalde põlemisega oli raskust. Nad kustusid ja neid tuli jälle ja jälle läita. Ning nad sär- sesid.

Sõjaajast saraküünalid, ütles Kaarel. Ta hakkas juurdlema, miks nood küünalid särisesid ega tahtnud põleda. Nad ei tohiks seda teha. Puhast rasv.

Kas oli ikka ehtsalt puhas rasv? küsis Anna. Talle meenus, et nad olid rasva pesnud. Oid seda ühtlased veega. Nõnda jäi vett ka rasva külge, võib-olla imbus seda

Jõuluvanale võib usaldada oma soove...

rasva sissegi. Ja see-p see tekitas küstumist ja särismist.

Küünalde tegemine ei olnud õn- nestunud. Kuid laste arvates olid need just niisugused, nagu pididki olema. Ehtsad saraküünalid. So- jaaegsed, nagu üles isa.

Jõuluõhtu oli kõigiti ehtne. Jõu- lupuu, küünalid, seapraad ja veri- vorstid. Kinkepakidki oli korra- datud. Anna oli olnud hoolikam kui Kaarel. Oli lapsi ja Kaarliki meele pidanud. Hiljem pandi öledki põrandale. Oi seda lõbu ja lusti! Õigedel olemisest tundsid lõbu vanemadki. Lapsed kekslesid ja küpseid nagu kord ja kohus. Koer, kass ja kütilikki löid kaasa. Avaldi arvates oleks olnud hoopis lõbusam, kui ka oinas oleks õigedel hüpanud. Ta hakkas aga siiski olukorraga leppima. Võib-olla polnud Joosu ohverdamine päris asjata. Tuppa oli saanud jõuluväl- guse, millest isegi kass, koer ja kütilik rõõmu tundsid. Sümbolne valgus pimedal sõjaajal, nagu üt- les ema. Ja Joosu oli ju ka kaasas. Tänuohver küünalde kujul.

Ago Kriisa, senini Malmös So- nnessons Plast AB üleminevener ja keemik, on nimetatud 1. detsem- brist AB Bonnierföretagen tehnil- seks direktoriks Stockholmis.

Pühadeks tervitusi

Eesti Rahvusfondi kaudu saa- davad kaasmaalastele jõulu- ja uueaasta soove:

Minna Kaal, Maimu Leesi, Vil- lem Muld perekonnaga, Edgar Pent, Saksamaal, Olev Salum pe- rega, Aleksander Teemant pere- konnaga.

ÜIENDUS ÜHE AUHINNA SUHTES

Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis poolt välja kuulutatud võistluse- teemale "Lydia Koidule rahvuspo- litilised vaated" Eesti Naisüliõpi- laste Seltsi Rootsis Koondise ja Korp! Filiae Patriae Koondise Rootsis poolt ühiselt välja pandud auhinna suurus on 800 krooni, mitte 600 krooni, nagu see seis- Eesti Päevalehes 12. detsembrist.

Maiu Särge, eesti arst Göteborgis, on nimetatud Alvsborgi lääni põ- hja-poolse piirkonna üldise sise- haiguste osakonna ülemarstiks.

HAID JÕULU PÄEVI

RIKSBY-TRYCK AB

Trädgårdsgatan 20, Box 320, 172 03 Sundbyberg 3

Trükkised:
ettevõtetele
organisatsioonidele
kodudele

Bok & offsettryck
Kiire tellimiste täitmine

Firma

BERNHARD
INGEL

Te. 03/38 42 67

AROSTRYCK

Uppsala

AB SIMSON BRÖD

Klippgatan 1-3, Solna

Tei. 63 08 65

TEKNOPLAST AB

Sundbyberg

ERN üldkogu koosolekul. Väliskomisjonis esimees J. Mikkelsen esitab välispoliitilist ülevaadet, juhatusel aga taga vasakult Philipp Selli, Tõnis Kint, Renate Kaasik, Valtter Kotsar ja Jaak Maandi (EPL-foto Lepper)

ERN arutas tegevuse eeldusi segases poliitilises olukorras

Sisepoliitilised erinevused ei tohiks takistada välispoliitilist koostööd, konstaateeris Eesti Rahvusnõukogu esimees Tõnis Kint oma sõnavõtus ERN üldkogu koosoleku avamisel 9. detsembril ERN ruumides, lisades aga: Paraku aga segatakse ikka ja jälle meile kõigile ühised välispoliitilised küsimused ja ülesanded ikka ja jälle sisepoliitikaga, kus meil võivad olla eri seisukohad. Ta konstaateeris, et Torontos a. 1972 kokku lepitud koordineeritud aktsioonidest seoses Euroopa julgeolekukonverentsiga ei ole saanud asja.

Aastakoosolekul, mida juhataisid esimees Tõnis Kint, veterinaaridoktor Philipp Selli, konsul Valtter Kotsar ja pr. Renate Kaasik (protokollis Jaak Maandi), andis Tõnis Kint ülevaate rahvusvahelisest olukorrast, konstaateerides, et maailma poliitiline olukord on rahutu.

Kõnelakse küll rahust ja rahvusvahelisest koostööst, aga tegelik elu näitab, et samal ajal toimub ulatuslik sõjale ettevalmistamine ja jõudude ümberpaigutamine. N. Liit pole kunagi olnud ajaloos nii tugev olnud kui praegu. Alnukses teada nii sõjaliselt kui ka majanduslikult juuresseisid osas tasakaalustavaks jooks on USA. Rahuliku koostöö paroolide all on N. Liit suutnud läänelt välja kaubida suurt majanduslikku ja tööstuslikku abi, samal ajal kui ta oma intriigidega on suutnud USA-d ja läänelt isoleerida Lähis-Ida energiaruudest juurest, ühtlasi püüdes sellega lääne koostööd nõrgendada.

Poliitiliste küsimuste käsitlemisel nõutakse lähtumist "realiteetidest". Realiteet on aga ka see, et Balti maad ajalooliselt alati on kuulunud läände. Realiteet on ka see, et Eesti rahvus võitis kätte oma vabaduse ja iseseisvuse. Meie tunnistame ka seda poliitilist realiteeti, et eesti rahval on vanakumatu tahe vabalt ja iseseisvalt elada ja oma elujärke korraldada. E. Vabariigi Põhiseadus on meile järele jäänud eesti rahva vaba tahtvaalvuse dokument, mis kõigile isamaalikele eestlastele on sümboliks meie töös ja võitluses ja kehtib seni, kui eesti rahvas saab seda jälle vabalt täiendada või muuta.

Vaba maailma eestlaskond on ligi 1/10 kogu Eesti rahva arvust kodumaa. Oma organisatoorse, poliitilise ja intellektuaalse tugevusega on see võimeline väga tõhusalt kaasa aitama eesti rahva vabastamiseks. Hääd tahet on meie hulgas palju, aga koordineerimata tegevus ja koostöö puudus on meie suuremaks nõrkuseks olnud. Kõnelaja leidis, koostöö peab varem-hiljem toime tulema, sest ühine oht kohustab meid selleks.

Väliskomisjoni esimees Johannes Mikkelsen andis ülevaate ERN välispoliitilisest tegevusest ja käsitluses uttesse dramaatilistesse

olukordadesse sattunud rahvusvahelist olukorda. Ta mainis, et 10. dets. tähistatakse Inimõiguste Deklaratsiooni 25. aastapäeva. Veerandasajandilise tegevuse järgi pole neid inimõigusi siiski suudetud veel taastada, eriti ka Balti riikides ja Ida-Euroopas. Araabia-Iisraeli järjekordse sõja järelfaasis on nüüd esimest korda kasutusele võetud hoopiski uus relv: siil. Ja kohe on ka selgunud, kui haavatav siin on kogu tööstuslik maailm. Lähis-Ida konflikt on nüüd vallandanud täiesti uue gigantse võitlusfronti: osijate monopol tootjate monopol vastu. On ilmselt, et see ühtlasi "sõda" nõud kiiresti lähenet ka teistele sõjalis-tele toorainetele nagu vask, nikkel, kroom jne. Võime eeldada, et see ilmselt põsima ainult passiivsesse staadiumi, see võib muutuda ka aktiivseks, eriti kui arvestada kui nõrk on sõjaliselt Araabia maailm. See tähendaks aga kogu ka uue suurvõimude konfrontatsiooni. Vaevalt on lähemas tulevikus kartu sõjalisi operatsioone, küll aga väga tugevat ja pingelist majanduslikku võitlust ja vedamist.

Euroopa osas võib see tõetena hädajärg järgi kaevu - tähendada uut hoogu ja uusi pingutusi Euroopa Ühendriikide suunas. Juba lähemal ajal asutakse jälle läbirääkimisi pidama Euroopa ja NATO riikide sõjalise, majandusliku ja poliitilise koostöö süvendamiseks. Kissingeri etpanekud Atlanti koostööle uue sisu ja vormi andmisest on saanud uute sündmustega uut erakordset aktuaalsust. Meie võimalus sed selles keerulises ja suure rahvusvahelises mängus ei ole suured, aga see ei tähenda, et peaksime olema passiivsed. Niiakaa kui läbirääkimised Genfis ei ole kätkunud, tuleb meil jätkata selle mõjutamist omapoolsete aktsioonidega.

DOKTRIIN MUUDAB

Bürojuhataja A. Horn oma ülevaates käsitles mõningaid aspekte rahvusvahelises olukorras ja meie välispoliitilises, millel on ka oluline tähtsus meie sisetegelusele. Ta rõhutas, et kui Balti riikide ja kogu Ida-Euroopa poliitiline olukord ilmest ka pärast julgeolekukonverentsi jääb muutmatuks ja täiesti kinnikülmutunud ike-stuses seisundisse, siis selle päris

põhjuseks ei ole mitte ainult N. Liidu hoiak vaid õigemini Nixon-Kissinger-Brezhnevi suurvõimude hegemonia ja tasakaaludoktriin, mida on nüüd juba aastaid praktiliselt rakendatud. Kissinger definerib oma doktriini kui suurvõimude staatilist ülemaailmset tasakaalusüsteemi, mille põhikoordinaatide raamides on võimalik lahendada loalselised konfliktidole, mida ja seega säilitada rahu maailmas. Kissingeri doktriini vatesed USA-s ja eriti Euroopas aga ütlevad, et see staatiline Tasakaaluolukord võiks olla positiivne ja toetust rahu kindlustada, kui selle aluseks oleks rahvusvaheline olukord, kus riikide piirid on vähegi kooskõlas rahvaste omariikluse ja enesemääratamisõiguse põhimõtetega, nagu see oli suurtes joontes Euroopas pärast I. Maailmasõda. Praeguses olukorras aga tähendab Kissingeri doktriini rakendamise katastroofi Balti riikidele ja kogu Ida-Ida-Euroopale. Ei tohi ka unustada, et Nixon-Kissingeri perioodil on ainult Euroopas ca 800 organisatsioonil likvideeritud, mille eelmised USA administratsioonid Euroopas olid loonud ikestatud rahvaste vabadusliikumiste ja lootuste elushoidmiseks. Ei tule siis ka imestada, miks Brezhnev on nii väimustatud Nixonist ja Kissingerist ja selle supervõimude doktriinist.

UUS JUHATUS

Üldkogu muutis põhikirja selliselt, et tulevikus esimehe ametiaeg ei või ületada kahte juhatuseläimisperioodi, s.o. 4 aastat. Endised esimehed jäävad ex officio presiidiumi ja juhatusse.

Otsustati luua Skandinaavias ERN tegevust toetajateks eriline Toetajate Kogu (selliseid annetajaid on praegu 8.800 kõigi Skandinaavia maade peale).

Kaheks aastaks edasi valiti tagasi esimeheks Tõnis Kint. Kaheks aastaks valiti juhatusesse järgmised rühmitlised esindajad:

Eesti Filiumeeste Kogud Rootsis: Karl Eilumäe, Johannes Veski, August Ots, Eesti Demokraatlik Ühion: Aksel Mark, Enno Penno, Juhan Raud, E. Sotsialistliku Partei Välimaa Koondis: Johannes Mikkelsen, Bernhard Miklo, Ernst Peterson, E. Liberaal-Demokraatlik Koondis: Endel

Krepp, Kaljo Käärrik, Juhan Mägi, Vabariiklik Ühing: Rudolf Jalakas, Renate Kaasik, Karl Ristikivi, E. Vabadusmeelised Föderalistid: Peeter Tõnis, Ilmar Rebane, Hans Lebert, Liberaalne Erakond: Jaak Maandi, Jaan Männik, Alur Reimans, ERN noorteseksioon: Male Jüriso, Andres Muld, Toomas Jüriso, Indrek Martinson, Piirkondlike esindajate poolt: I. Grünthal ja G. Peet - Göteborg, K. Spirka - Borås, Ph. Selli Eskilstuna, Aleksander Sagim - Malmö, Üldkogu liikmete poolt: prof. R. Kleitman, prof. G. Ränk, Martin Juhkam, Aleksander Kompus, Gerhard Körb, Arvo Mägi, Enn Nõu, Eduard Karma, Harri Kiisk, Joseep Tiitso, Ag. Pärtel, Jaak Kiviloo, Valtter Tauli, ERN Esinduste esimehed: August Koern (Kopenhaagen), Juhan Kälis (Toronto), Edgar Holmsso (Montreal), Einar Sanden (Car-diff), Revisjonikomisjoni valiti: Artur Keller, Ervin Jüri Nõmme-ra, Aleksander Martinson, Kaarel Vahtras, Tõdo Uutma.

LÄBIRÄÄKIMISED

Läbirääkimistel puudutati elavalt riikliku organisatsioonide teo-tuse küsimusi ühenduses Alur Reimansi ettekandega. Allpool mõningaid mõtteavaldusi:

Arvo Horn: Teotusreform toob suuri muudatusi kõigi minoriteetide organisatoorsesse struktuuri. Et saada teotust ja seega tulevikus üldise eksisteerida, tuleb organisatsioonidele endid kohandada, et nad teotuse määramise eeskirjale vastaks. See reform teeb meie ühiskonnas lõpu ka ühele nn. pseudoküsimusele ja valdusele, mis kunagi ei ole viinud ja palju takistanud organisatsioonide vahelise koostööd nimelt nn. üldvalimiste küsimusele. Uurimiskomisjoni nimelt pooldab ja arvestab seda organisatsioonide poolt K. mida E. Komitee, ERN, ERF ja Kultuurikoondis ja suur arv teisi organisatsioone Rootsis alati on esindanud: organisatsioonid on esitanud liikmeskonna alusele. Org. võivad moodustada seltside ja org. liidu. Esindus on juba asunud oma põhikirja ja kogu struktuuri muutama. Järgmised nn. "Üldvalimised" tahetakse juba ära kasutada Esindusele kindlakujulise liikmeskonna värbamiseks. Kui "Üldvalimiste" probleem nüüd Rootsis ära langeb, siis teki-vad ka uued võimalused koostööks, kuna kõigi eesti kesksete organisatsioonide põhistruktuur muutub taoliseks. Esinduse senine tegevus ei ole siuliselt kuidagi erinev olnud näit. ERN-st. Vile üleriiklikult töötava organisatsioonide: E. Komitee, Esinduse, ERN, ERF ja E. Kultuurikoondise esindajad peak-sid kokku tulema ja leidma alused ühise kontaktiorgani loomiseks tulevase riikliku teotuse vastuvõtmiseks ja suunamiseks eesti ühiskonda ja eesti organisatsioonidele. Sellega aktualiseerub seltside liidu idee, mida eriti E. Organisatsioonide kongress peaks arutama. Oleks väärt teha, kui üks või teine meie kesksetest organisatsioonidest teisi arvestamata ja omaette hakkaks end kohandama tulevase riikliku teotuse suunas.

J. Mikkelsen: Teotuse andmise põhialuseks peab ikka olema tegevuse laad, ulatus, kvaliteet ja praktilised vajadused. Nagu te-munud sümposionil selgus, ei ole need mõttekäigud sugugi võõrad eriti ka uurimiskomisjoni esimehele. Miks rakendada 3000-liikmeline piiri, kui see suurele osale minoriteetior. Rootsis ei sobi. Keegi ei tea praegu veel, kui palju riigipäev ja valitsus kunagi selleks summaks annab, kes neid administreerib ja jaotab. Kindel on vaid see, et neid summaksid ei ole nii palju, kui on vajadusi ja nõudmisi. Suur tüli tuleb alati, kui raha on vähe ja saajaid palju.

V. Tauli: Kui on tegemist kultuurilise tegevuse teotamisega, siis just väikesed organisatsioonid on siin kõige edukamad ja tulemussuuremad olnud. Suur liikmete arv ei ole edukaks kultuuriliseks tegevuseks vajalik. Kultuurilise tegevuse arendamiseks puuduvad meie organisatsioonide juures kvalifitseeritud isikud. Arhiivitööde kaudu ei ole ühti nende raken-

damine võimalik: noorematele ja kvalifitseeritud jõududele on vajalik tasuda teistel alustel.

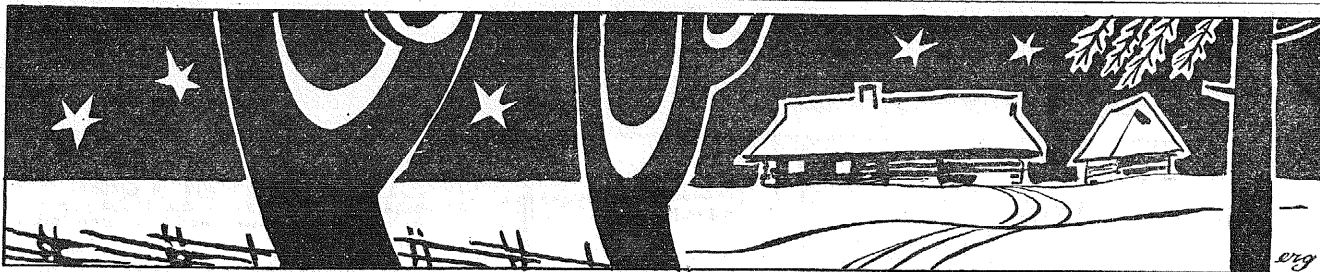
J. Raud: Reform näeb ette kahte liiki teotusi: pidevamat laadi kesksetele organisatsioonidele ja eritootsed konkreetsete ülesannete ja projektide teotamiseks. Oluline on, et eesti rahvusgrupp Rootsis tulevikus saaks maksimaalse riikliku teotuse. Meie kesksete organisatsioonid ei vasta praegu alati tulevase teotuse andmise nõuetele. Kui teotus läheb ainult ühele, protesteerivad kohe teised. Samuti võivad riigipäeva-valimised tuua poliitilisi muudatusi, mis soodustavad ühtvõit teist organisatsiooni. Nüüd 30-aastase viibimise järgi Rootsis peaksime siiski leidma ühte te, et riiklikku teotust kokkuleppeliselt vastu võtta. Vähemalt peaks selleks katseld tegema.

A. Reimans: Olen uurimiskomisjoni rakendatud kui üks viiest sekretärist. Aga otsustajad on siiski need 7 inimest, kes sinna parteide esindajate valituse poolt määratud. Olen uurimiskomisjoni senise tööga rahul. Olulisem kõigest on siiski see põhimõtteline seisukoht et Rootsit enam ei peeta homogeneeks ühiskultuuriliseks ühiskonnaks. Teotuse andmise on valida kaks võimalust: on olemas mingisugune piiri ja andmise kord või jälle antakse teotusi suvaliselt mingi bürokraatliku instantsi poolt. Pooldan esimest moodust.

SIHTJOONI

ERN järgmise aasta tegevuskava tas ja kommenteeris abiesimees Aksel Mark. Julgeolekukonverentsi aktsioone jätkatakse kui läbirääkimised pärast jõuluvaheajaga Genfis järele 14. jaanuaril jätkuvad. Esitatakse tulevaid mitmeid ettepanekuid ja memorandumid. Kaalutakse ka aktsiooni dokumentidekogu kolmanda trüki väljaandmist, kuna kaiks eelmist on lepitatud. Jätkatakse koostööd res. Euroopa koostööorganitega ja püütakse korraldada 1974. a. suvel eesti noorte seminar Euroopa kultuurilise koostööühisuse kohtal. ERN Toetajate Kogu laendamine ja välja arendamist eriti Norrad jätkatakse. Vastavalt ERN Torontokonverentsi otsustele soovib ERN, et see organisatsioonidevaheline koostöö, mis 1971. a. rajati seoses Eesti Päevade ettevalmistustega Torontos, jätkuks ka 1974. a. II Eesti Päevade eeltoeteks tuleb luua uus organisatsioonidevaheline komitee Rootsis. Selle komitee kompetentsil peavad kuuluma ka kõik majandusprobleemid ja ühisreisijate seotud küsimused. Kui ülejärenevad Eesti Päevi soovitakse korraldada Rootsis, siis on vajalik, et eriti majanduslik-mustega hakatakse tegelema juba nüüd. ERN sooviks on ka, et Baltimores välditakse neid vigu ja eriti diskrimineerivaid aluseid org. kongressi kokkukutsumisel, mis ilmselge Torontos. Eri maade eesti kesksete organisatsioonide esindajatele tulevad leida Baltimore kokkulekul paremad alused ja võimalused vastastikuse informatsiooni vahetamiseks ja koostööksimustele asjalikkus arutamiseks. ERN püüab ka igati kaasa aidata Eesti Organisatsioonide Kongressi kokkukutsumisele 1974. a. sügisel Rootsis. Rahvusvahelise kultuurikoondise osas on ette nähtud tegevuse elavnenemine. ERN soovib teostada ühendamist paramat organisatsioonidevahelise koostööd Rootsis. Samuti jätkatakse pingutusi parema kultuurivahetuse loomiseks ka Keskkõhukuga New Yorgis ja sellesse kuuluvate kesksete organisatsioonidega.

ERN laetuk Aleksander Kampuse poolt esitatud majandusaruandest lähtus, et aruandeaasta tulud-kulud on olnud tasakaalus Kr. 75.863. Tegevus on toimunud Kr. 10.662 järelejäägiga, mis on arvestatud reservfondi. Kuludena on märgitud: töötasud ja sõidukulud Kr. 9.600, ruumid 18.424, kontori-kulud 5.130, väliskäsitlusi ja informatsiooni 30.644 ja muud kulud 1.371. Eelarve kinnitati Kr. 70.000 - suures, kusjuures on arvestatud ka oluliste uute kuludega julgeolekukonverentsi jätkuvate faaside osas.

Vana-Eesti jõulutoidud

Aastavahetuse pühitsemist alustati Vana-Eestis tavalliselt toomapäeval (21. detsembril) ja lõpetati 6. jaanuaril. Rohkesti söödi siis liha, kas keedetuna või ahjus küpsetatuna. Liha juurde anti kartuleid ja kapsaid. Kohati keedeti ka seapealihaga hapukapsa suppi ning liha kaalikate ja kartulitega. Lastele keedeti ka ube ja herned. Kannanäärseil aladel ja saartel asendas liha sageli kas värsket, kuivatatud või soolatud kala. Joogiks oli alati õlu.

Jõuludeks valmistati ka tanguvorsti, sest jõulupühi ilma vorstideta ei osatud üldse ette kujutada. Kartet äpardust sigadele, kui vorstid laualt puudusid. Üldse tähendas vorstisöömine majas enne toomist. Vorste tehti harilikult nii suur tagavara, et jätuks kogu pühade ajal nii oma perele kui ka jagamiseks teistele — naabritele, sugulastele, suvisele külakarjasele ja nalle, kes esimestena tulid rõõmsaid pühi soovima.

Vorste söödi alati soojendatult, vähemalt kord päevas, harilikult õhtul, kuid kohati ka igal söögialal. Vorste soojendati kas tullest kerisekividel või ahjus. Soojendamisel kuivaks tõmbunud vorsti murti parjateks tükkideks ja söödi

praerasvaga. Hiljem muutus üldiseks vorstide soojendamine pannil rasvaga või koos sealihaga.

Ka pühadeleivad erinesid äripäevaleivadest, seda eriti oma kuhu poolest. Üldiseks kombeks oli jõululeibade kaunistamine ja nalle mitmesuguse kuhu andmine. Naltek küpsetati kuhukukujulisi leibu (pääsi läbimõõt 31 cm, kõrgus 12 cm), milledele vajutati võtmega, porsaluga jne.) mõrgid sisse.

Odrajahuist jõululeib (läbimõõt 16 cm) rulliti spiraalselt kokku, nii et keskkohta moodustus ümmargune nupp. Küpsetamise ajal pisteti sellesse leiba viljapadepüsti seisma. Kelle viljapada ahjus ära kõrbes, sellele arvati järgmisel aastal midagi halba juhtuvat.

Seakujulisi leivapätsi, mida paiguti nimetati jõuluoorkaiks, küpsetati rukk- või nisujuhust. Leivapätsi üks ots vormiti seapea moodi teravam ja külgedele märgiti mügerikega jalgede kohad. Kohati tehti sellistele leibadele niina, sõõrmed ja silmad ning kujutati narjaseid. Ka neid leibu tarviti ennustamiseks.

Nimelt pandi jõulühütlul leivapätsi peale nii mitu soolaterakest, kui mitu looma oli talus. Jäid soolaterad sulamata, ei olnud loomadele järgmisel aastal õnnetust

karta. Kui aga mõni tera sulas, juhtus sellele tera kohta määratud loomaga õnnetus.

Jõululeib pidi kogu pühade aja laual seisma ja söödi ära kas viimaseil pühail või peideti aita viljasaive, kus nad alati hoidi kas kevadkünnini, külvint või karjalaskmiseni. Sellest leivast said siis kõik pereliikmed ja ka loomad tükikese. Ka jõululaud pidi kogu jõuluhütlul toidudega kaetud olema, et tolt järgmisel aastal oisa ei lõpeks. Süüa tuli seitse kuni kaksteist korda.

Eesti Rahva Muuseumis leidus ka jõulutoitude retsepte ja toidusedelte näiteid. Nii anti jõuludeks:

1. ahjus hautatud seakülg kartulite ja kaalikatega (liha eraldi vaagnal), Vorste tanguvorstid. Nisujuhust pannileib (õhukesed, ümmargused leivakesed), vii, tee.

2. Ahjus küpsetatud seasink (laule anti tervelt, kaunistati punaste õunte või rohelistest hernestega). Verivorstid. Hapukapsad. Jõulusal, või, piimakohv.

3. Seapeasütl. Keedetud kartulid. Verivorst. Pohlasalat. Sepik, või, vaarikate.

4. Hapukapsasuppi seapealihaga. Verivorstid. Ahjukartulid. Joogiks õlu.

Rich. Koolmeister Andke meile õli

Jõulude keskseks mõtteks on valgus ja soojus. Selle allikaks on Jeesus. Aga, kas oleme ka mõelnud sellele, mis siis juhtub, kui see allikas meilt ära võetakse?

Vist kunagi varem pole maailmas nii selgest mõistetud kui nüüd, millise ähvardava olukorra ette võidaks sattuda, kui puudub õli. On niisugune tunne, nagu oleks rahvaid magamise pealt tabatud ohuga, millele keegi pole mõelnud. Seda suurem on olnud üllatus. Sellisest katastroofilisest ärkamisest kõneleb ka Jeesus oma kuulsas tähendamissõnas "kümnest neitsist" (Mt. 25).

Äkki, keset ööd, võidakse oma ehmatauseks kogeda: meil ei ole enam õli! Palve — "Andke meile endi õlist, sest meie lambid kustuvad" — on küll selge, aga nad on oma sooviga hiljaks jäänud.

Jeesus ei heida ette väsimust ega uinumist, sest nad kõik uinusid magama. Küll aga tehakse etteheiteid nalle, kes võtsid kaasa lambid, kuid ei varustanud endid õliga. Teisi sõnu: sellest on vähe kui me pühitseme jõuluid suurte hulkade keskel, aga meil ei ole usku.

Selles on jõulukatastroof, kui rahvad äkki ärkavad üles keset pimedat ööd ning märkavad, et neil ei ole enam usuvalgust. Jeesus kui elu- ja valguseallikas on neilt võetud.

Sellele ohule me vahest ei mõtle, kuigi me oma isiklike kogemuste põhjal peaksime teadma, et see on suurim oht, mis inimkonda võib tabada. Siis on hilja paluda: "Andke meile endi õlist". Usk ei ole mitte jagatav. Nõuanne: "minge kaupmeeste juure ja ostke endile" — on kindlasti väga hea, kuid kahjuks hiline.

Kui me siis nüüd näeme palverändureid teel õli-templitesse, siis teeb see pilt eriti ajakohaseks prophet Sakarja ölu nägemust (4:1 jj): "Ma näen, vaata, küünlajala, läbinisti kullast, ja selle otsas on õliastja: selle küljes on seitse lampi ja seitse putke lampide jaoks, mis on küünlajala otsas. Ja selle kõrval on kaks õlipuud: üks õliastjast paremal ja teine vasakul pool, milledest kuldsest õli voolab." Ja need kaks õlipuud oksakimpu on need kaks võitut, kes seisavad kogu ilmamaa Issanda ees!"

See templinägemus on õieti jõulukuulutus harmoonilisest elust igavese valguse paistel. See on nägemus mitte kunagi lõppevast valguse ja soojuse allikast.

Jõulupuu ajaloost

Jõulupuu eelkäijaks olnud juba ammu enne Kristuse sündi talharja ehk pöörise (ja kohati ka aastavahetuse) tuled. Need tuled olid sümbolid, mis tähistasid inimeste soove ja ootusi. Eriti aga märkisid talharja tuled võitu pimeduse üle. Ka olnud need tuled kaltses kõige kurja ja halva vastu. Samuti täitsid seda ülesannet ka tarre toodav roheline, mis kõigile liisaks sümboliseeris ka veel elu kestvust.

Kui IV sajandil määrati Kristuse ametlikuks sünnipäevaks ja — pühaks 25. detsember, siis seisis järele vastamisi kristlikud ja nn. paganlikud kombed ja traditsioonid. Et kõigi "paganlike" kommete likvideerimine oli võimatu, siis alustas kirik kristlike ja "paganlike" kommete ja traditsioonide õhutselamatist. Eriti püüdis kirik anda vanadele traditsioonidele uut sisu ja muuta need lihtsalt kristlikeks traditsioonideks. Kõik see kestis vähe üle kümne sajandi.

Esimised teated jõulupuust pärinevad XV sajandist. Saksa maal toodi jõuluhütluks tarre kas rohelise oksad või väikesed rohelised puud. Seda kommet tauniti ja kõneldi sellest kui katsest — elustada vana-germaanlaste paganlike traditsiooni. Üksikud neist ürikult, milledest tauniti seda uut kommet, säilivad.

Esimisest tõelisest jõulupuust, millel eted ja küünlad, kõneleb 1665. aasta Euroopa kroonika. See traditsioon loodi Eisaasis (Ida-Prantsusmaal). Ühes reitskirjas üteldakse: "Strassburgis tuuakse jõuludeks tarre kuusepuu, mille okstele riputatakse mitmevärvilist paberist roosid, õunad, oplaadid, suhkur, kard ja muu. "Nelikümmend aastat hiljem kinnitab Strassburgi juultustaja Johann Conrad Dannbauer kritiseerivalt selle uue jõulukombe levikut.

Jõulupuust vastu olnud ka ametiliselt, kes nägid selles traditsioonis meisa laastamist. Kuid kiriku ja halduise vastuseisust hoolimata levis see komme. Aastast 1680 pärin eb teade jõulupuust Hannoveris ja 1686. aastal sõudeti esimene jõulupuul Pariisis. Ennekoike levis jõulupuul komme aadlike ja linnakodanike keskel, hiljem ka juba mujal. Goethe nägi esimest jõulupuud 1697. aastal Leipzigis.

Hiljem propageeris ta seda kommet ka Weimaris, kus 1774. aastal müüdi ligikaudu 500 kuuse jõulupuudena. Ka kirjutab Goethe jõu-

lupest oma teoses "Werther". Aastal 1789 kutsusid Schiller ta kuhlatu pooll Weimaris jõuluisid pühitsema jõulupuul all. Berliinis püstitas Caroline von Humboldt 1815. aastal jõulupuul ka ühele avalikule väljakule.

Ka 19. sajandil oli jõulupuul veel peamisel aadlike traditsioon. Nii korraldas Viinis esimese jõulupuul Hessenist pärinev suurtersog karli abikaasa 1816. aastal. Järgmisel aastal tõi selle kombe oma residentsi ka keiser Franz. Aastal 1830 toodis see komme Müncheni.

Kasselis oma sõdurelle püstitada kasarmute hoovile jõulupuud ja laud kingitustega. Aastal 1870 levis see komme ka juba saksa armees. Inglismaal laskis kuninganna Sophie Charlotte (Georg III abikaasa) püstitada jõulukuuse 1760. aastal Buckinghami palees.

Kuid jõulupuul komme oli siiski viisa edenema, sest inglasil oli omane puubõrku (Mistel) kultus. Alles kuninganna Viktoria ajal, 1840-ndal aastal, muutus ka seal jõulupuul komme aadlike kodudes populaarseks.

Itaaliasse tõi jõulupuul komme Roomas viibivad saksa kunstnikud. Ennekoike levis see komme Põhja-Itaalias, lõunas leidis ta kaua vastupanu kui paganlik ja protestantlik komme. Seda üldise kõlgi romaani rahvaste juures, kus domineeriva kombena esines (ja esineb ikka veel) jõuluisim. Rootsis esineb jõulupuul juba 1740. aastal, Soomes ja Taanis aga alles aastal 1800.

Ameerikasse to jõulupuul komme rootsi lauljanna Jenny Lind, kes sõltas esimese jõulupuul 1816. aastal Charlestonis. Aastal 1855 sõltas esimese jõulupuul oma äri vaataval Chicagoos üks sakslasest sisserändaja. Esimene jõulupuul ühel New Yrgi avalikul väljakul sõudeti 1912. aastal. Pärast I maailmasõda muutus see komme ka Euroopa linnades üldiseks traditsiooniks.

E. Pettai

Jõulu õhtul

Läidan küünlatule, hõljub vaha hõng. Valgus tuppale tuleb. Hõõgub tahi lõng.

Valgus tuppale tuleb värelevast joast. Kõikjal jõulu tuled — kõikjal igast toast.

Kõikjal jõulu tuled. Kajak torni kell. Kas ka Sina tuled koju õhtul sel?

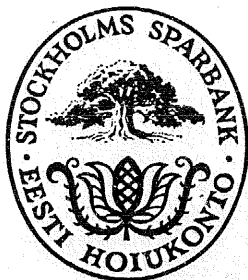
Kas ka Sina tuled — kangel kodumaa — läidad küünlatuled tähistava all?

Läidad küünlatuled jõulu õhtul sel — ja mu juurde tuled mõttes, süda hell.

Röömsaid Jöulupühi ja
edurikast Uut Aastat!

AKTIEBOLAGET
ESTOMATIC

RÖÖMSAID JÖULUPÜHI
soovivad oma ostjaskonnale
PEEKERI LEIVATÖÖSTUSED

Tel. 08/49 52 18 ja 031/16 68 03

Jalatsitöööstus

JOH.
LIIVAMEES

Hantverkargatan 54
Stockholm

AB STOCKHOLMS
PLAST INDUSTRI

Edgar Pank
Huddinge

Mek. Verkstad

RADA

Friluftsvägen 5 B
Sundbyberg
Tel. 28 49 35

MARTIN
ERS AB

Kristdala

PUNDIS
SNICKERI
AB

Norrköping

AB LEVE PLAST

Tel. 46 91 81

NORDISKA TO-LU

Woldemar Krüppelman
Sofielundsgatan 5 - Uppsala

Ira Löfvander & Co AB

Surbrunnsgatan 29, 113 48 Stockholm
Tel. 32 21 40

Firma suletud 24., 27. ja 28. detsembril 1973.

IFB ANATOMISKA
BANDAGE AB

Västmannagatan 9
101 20 Stockholm
Tel. 08/10 61 60

normalms radio
& elvaruhus ab

Svandammsplan 2, Hägersten. Tel. 45 13 50 (Radio, TV)
LM Ericssons Väg 17, Hägersten. Tel. 45 13 13 (Majap. masinad)

STUVSTA FORM &
PRESSVERKTYG AB

Huddinge

AB CURVE

Omanik Felix Tiidt

Box 92, Ekerö
Tel. 0756/319 45

Kullasepääri
SILVERASKEN

A. Löpp
Hötorget 2 - Stockholm

ATLANTIC PLAST AB

Björkholmsvägen 7
Huddinge

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV

Pack 1 - Lund 3

TOOMINGA LEIVATÖÖSTUS JA LEIVAÄRI

MAKSTUD KUULUTUSE- KOHT

AB ADOPLAST

Kvarnvägen 9, Saltsjö-Boo
Tel. 715 03 30

AB BROMANCO

Väliskaubanduse ettevõte
Elektrotehnika ja tööstustarbed
Eriksbergsgatan 32, Stockholm
Tel. 10 11 35

Reklaammütsid

E. NEEM AB

HOIVAIMPORT AB

N. Sinisaar
Värmlandsgatan 22
413 03 Göteborg

FELIX KELLO

Bankeryd

HAGALUNDS BILSERVICE

Kalju Horn
Framnäshäcken 6, Solna

PEETER HALDNA

Stockholm

ERICH KALJOT AB
Ljungby
KALJOT PLASTSVETS AB
Sundbyberg
ERIKAL PLAST AB
Bromma

E Eesti Kultuuri Koondis soovib
K HÄID JÖULUPÜHI JA HÄÄD UUT AASTAT
K oma liikmeile ja kõigile kultuurisõpradele

EESTI KOMITEE ROOTSIS

Wallingatan 34, II, 111 24 Stockholm
Tel. 11 59 78 ja 21 54 80
Noortetöö tel. 10 68 07

A/S EESTI MAJA

Wallingatan 32-34, Stockholm
Tel. 11 47 77 majavanem
Tel. 21 81 34 perenaine

ESKILSTUNA MODELLINDUSTRI AB

August Pölmas

K. A. RÜTMAN & CO

Stockholm

SIFFER-SERVICE DATACENTRAL AB

Huvudkontor: Kungsgatan 74, tel. 08/23 38 00
Postiaadress: Box 430, 101 25 Stockholm

AB KANGROVERKEN

Eket
286 03 Örkelljunga

Jõulu- rist- sõna

Päremale: 1-A kostab jõuluõhtul 1-L Eesti luuletaja + (ees- ning perekonnanimi) 2-A laulab ema last magama pannes (mitm) 2-I on detsember 2-S on detsember 2-S teatud Mati unelaulus 3-A koledus 3-G Kassari tantsugrupi esimees 3-K blond (lüh) 3-M mõistatama 3-T gramm 4-A tuntud eesti laste jõululaulu algus 5-A raadium 5-C upsakas, ennast täis 5-G riik Euroopas 5-N sõjavangi seljama 5-P ameeriklaste laagrites (V-W) 5-P uraan 5-R võie 6-A Jeesuse ema nimi 6-F tuli (rootsi k.) 6-I vaimustus 6-M mine! 6-P pani toitu suhu 6-T ei (ingl.k.) 7-A jõulutoit 7-E on hea sõbral 7-H Eesti Post 7-K nood (ainsuses) 7-N süa (rootsi k.) 7-R mazoar 8-A puunõu, riista 8-G jõulukipsis 8-O osa tšaarat 8-S saksakeelne artikkel 9-A rätumiseks eraldatud metsaosa 9-E rahvalliige Läänemeresoomest 9-I valgustab aknaid enne jõululaulu 9-N vesine toit 9-S lammast 10-A end Venemaa isevalitseja 10-F jõulupuu 10-L lahutab lahte rikki 10-P eesti helilooja 11-A jõululaupäeva pealelõunane püha toiming 11-R kilikav häälsus 12-A jõulujook 12-D süa 12-F on näiteks talv (om. kääne) 12-O valgusallikas jõulu ajal 13-A varjul 13-G vankri osa 13-K end, portugaal-laste koloonia Indias 13-N nemad 13-R ta 14-A prantsusk. artikkel 14-C raadius 14-D teatud liiki vorstikene 14-M Euroopa Liit (saksa k. lüh.) 14-O juhus 15-A Ühendatud Riigid 15-C etteulatav osa ehitustel 15-G riik Aasias 15-N diftong 15-P ütelda 16-A kõigi aegade populaarseim jõululaul 16-S pinnamööb 17-A on magajal magus 17-D tüssa mine (om.k.) 17-G äkki pähetulnud möte 17-K Tšaikovski ooper 18-K lehma kehaosa 18-E eesti luuletaja 18-I planeet 18-M tugev tuulehoog 18-P pühendan, annan end täiesti kuld 18-A kuulub jalgpalliklubi Itaalias 18-F helitöö kahele muusikariistale 18-I argoon 18-L suur viljahakk 18-R karjamine, larm 20-A asi 20-D tuntud noodejuhi eesnimi 20-F naise nimi 20-K lüüstasutus 20-O ennea 20-S meri (ingl.k.) 21-A kuulsa saksa filosoofi nimetähed (1724-1804) 21-C välismisteerium (ametl. rootsik. lüh.) 21-E tükkike tervikust 21-H kuninglik lill 21-M kalad, milliseid tihti jõululaule tuuakse 22-A mööbliese (mitm) 22-F kont 22-I noot 22-L ja U-22 alle: oli Jeesus 22-A mahumööb 22-C teatud liikipöögiriist 23-H kott (om. kääne) 23-M vabaduseta inimene 23-P kirjanik Kalmuse eesnimi 23-T valukarjatus 24-A (ühenduses A-1 alla) 24-G eestipärane mehe nimi 24-L vanamehed 24-S auk.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			
16																			
17																			
18																			
19																			
20																			
21																			
22																			
23																			
24																			

Alla: A-1 tuntud laste jõululaulu algus (ühenduses 24-A päremale) B-1 jõgi Lätimaal F-1 maja (rootsi k.) G-1 mitme Lähis-Idas asuva linna eessil H-1 paavsti nimi I-1 mitte kunagi (lüh) K-1 sugulane L-1 jõulud (rootsi k.) M-1 omapääd O-1 peenemat sorti lauaviin P-1 lämmastik R-1 rõõmus laste ajaviide jõulu ajal S-1 hispaania mehe nimi (lüh) T-1 taevaelanik U-1 on igal eestlasel jõulutoit N-2 kremerit juagi hoiukoht P-2 uraan D-3 saar Polineesias (tav. kirjutusviis) E-3 religioon G-3 kuusk P-3 õpetus häälest B-4 masti külge kinnitatud rõhpuu F-4 Imetegja, kes sündis jõuluõhtul H-4 Eesti kuulsaimad naisluuletajad L-4 võrdle M-4 laskeljas K-5 kuulsat

taani naisfilmilähed nimetähed N-5 seda tööriista on jõulu ajal tarvis S-5 diftong E-9 tuntud jalgpalli ja spordiklubi Stockholmis M-6 varajane valgus T-6 nõud (rootsi k.) B-7 süli, omalihu (om. kääne) C-7 leitnant I-7 Vaharigi ainsa presidendi pärisnimi K-7 taparist L-7 kindla kõneviisi oleviku ainsuse ja mitmuse 3. pöör S-7 takistab kaugele vaatamast T-8 kuulsat hunnide kuninga nimi (üks -i) D-9 abielupool K-15 iridium H-9 tänav Brantsusmaal L-9 hobujõud O-9 tark R-9 vanuse B-10 sinule C-10 jõgi Venemaal F-10 juurviljad M-10 on (ingl. k.) U-10 jõulutoit E-11 imiku häälsus G-11 jälle I-11 lüh. Eduard K-11 prunt, pulk L-11 diftong P-11 kell 12 öösel R-11 jahimees H-12 silamaar M-12 sidesõna L-13 tükk tervikust T-13 pori D-14 jõulutoit I-14 tassima M-14 sidesõna S-14 tallum B-15 tuli maailma C-15 kaunistaja G-15 lauldakse jõuluajal K-15 kröhistakse jõuluajal O-15 naise nimi R-15 kolm isesugust tähtsustatult E-16 pime aeg F-16 lauseliige L-16 talvine lõbu N-16 diftong S-16 kink M-17 jahijumalanna P-17 jõgi Prantsusmaal T-17 süa (saksa k.) C-18 elanik Aleandri saartel E-18 postitiivne poolus H-18 Vana-Kreeka koidujumalanna N-18 aktuaalne vastuluure R-18 kau-

bamaja Stockholmis T-19 tapaloom (om. kääne) I-20 spoor (om. kääne) N-20 hurtsik O-20 Zeusi klip R-20 kunst (ingl. k.) B-21 hapu jook H-21 rohttaim S-21 linn Ida-Saksamaal D-22 kartlik F-22 laboratoorium (lüh.) I-22 saksa artikkel M-22 nimi Piiblist P-22 pagaritoode T-22 gallium E-23 kakaskvokaal N-23 raadium R-23 sama autor.

Tehke oma sugulastele ja sõpradele, kel veel puudub eesti ajaleht

JÕULUKINGITUS

tiheda kontakti näol eestlusega, mida võimaldab

EESTI PÄEVALEHT

Kinkekaarti Eesti Päevalehele saab talitusest: Box 667, 101 29, Stockholm 1 või helistades telefonil 08/21 84 46.

Külastage meie

EESTI JÕULULAATA!

Kunst: Sylvia Aulio Linhares, Märt Bormeister, Endel Kõks, Silvia Leitu, Karin Luts, Olev Mikiver, Nancy Nõmmeots, Valdur Ohakas, Ed. Ole, Maret Olvet, Anne Reet Paris, Eric Pehap, Harald Tannberg, Ruth Tulving, Ed. Wiiralt, Arno Vihalemm jt. Suur valik eestikeelsest ja Eestit käsitlevast võrkeelset kirjandusest, eesti heliplaadidest, ka kodumaal ilmunust. Ehted, eesti tarbesemid, suures valikus eesti rahvuriides nuke ja palju muud.

Välis-Eesti

Tähelepanu! Lilla Nygatan 8

Tel. 11 50 40 - 11 50 60

Avatud argipäeviti 10-18, laupäeviti 10-15, pühapäeviti enne pühi 13-16.

Postgiro 1601 10-3

Bankgiro 418-9122

Ao Vaksi lastenäidendist "Vana mängumees" Stockholmist Eesti Algkooli laval. Vasakul Margus (Martin Kroomi) ehmatas tõsiselt, kui isepühkiv luud (Jaan Anderson) teda üllatab. Paremal võõras-temaja peremees (Madis Gering) kõneluses Vana mängumehega (Ao Vaks — kes ühtlasi oli ka näitejuht). (EPL-foto TIPPO)

Jõulutervitusi ERF kaudu

Annetares Eesti Rahvusfondi kaudu meie rahvusliku võitlustöö heaks, mütleme eriti kodumaal või ka mujal viibijatele ning soovime kõigile oma sugulastele, sõpradele ja tuttavatele rõõmsaid jõulupühi ja head uut aastat!

Ants Aamissepp perega, Helmut Aamissepp perekonaga, P. Aavaste, Juhana Aavik abikaasaga, Maret Aavik, Friedrich Adamson abikaasaga, Johannes Adler perekonaga, Helmi Akkerman, Heinrich Alaküla perekonaga, Krista, Trevor ja Tiitu Kirsti Alas-Ford, Hollandis, Heino Alliksaar abikaasaga, Helder Alver perega, Ene ja Ants Anderson lastega, Elmar Anderson abikaasaga, Adolf Antepion perekonaga, Th. Antspere, Ilmar Arens abikaasaga, Emilie Arras, Helvi Arras, Peeter Arumaa, Selma ja Ilmar Aule, Maret ja Olaf Aule, Ruth Aule, Constance Avasalu, Arnu Avasole perega.

Arne Bellafante Rotterdamist, Vilma ja Alexander Bellafante Hollandist, Peter Bellafante Hollandist, Leent, Juhana ja Juhana-Märt Bersmann, Evald Bihmfeldt.

Olga ja Joh. Elchhorn, Elga Ellasor, Evald Ennus, Johannes Ernesaks, Martin Ers perega, Väino Esken perekonaga, perekond D. Estonius, Paul Feldman abikaasaga, Tamara Fofanov, Lydia ja Valentin Gutfeldt.

Eugenia Haas perega, Agr. Alfred Hain perega, Linda ja Rein Haljak, Peeter Haljas perekonaga, Elli-Maria Hallap, Riho Hallas perekonaga, A. ja F. Hallik, Irene ja Erich Hallred, Ellen Hals-van der Heij Den Haagist, Elise Hammer, Evald Harjula perekonaga, Joh. Helberg perekonaga, Paul ja Milda Herodes ja lapsed perekondadega, Endla ja Ants Hiilo, Virge ja Harry Hilt perega, Lonny Holm, Arvo Horm perekonaga, Harri Härm perekonaga, Boris Härm abikaasaga, Juhana Höbeda perekonaga, Ida Illerman, Bernhard Ingel perega, Hilja ja Nutt Iives.

Marja ja Väino Jaanivald lastega, Elmar Jakobson perega, perekond Julius Jakobson, Rudolf Jalakas perekonaga, Boris ja Helga Jansar, Karl Jansen abikaasaga, Martin Juhkam, Linda Jaäger.

Maila ja Maia Kaaret, L. Kaart perekonaga, Renate Kaasik, Märta ja Viktor Katu, Ilmar ja Agnes Kajandi lastega, Maie Kalberg, Maria Kalbus, Erich Kaljot, Ants ja Eduard Karma, Armas Kaljuvee abikaasaga, Helmi ja Boris Kandimaa, David Karopunn, Hilda Karrer-Takk, Hollandist, Joh. Karu perekonaga, perekond A. Kaseorg, Ants Kask, Olga Kask, Marta Kastianje, Hilda Kauri, Eduard Keeleste perega, Veronika Keerdoja, Eduard Keir abikaasaga,

Ernst Kell, Artur Keller perekonaga.

Ott Kerstall perekonaga, Elsa Keskküla lastega, Erich Keskküla abikaasaga, A. Kildia perega, Harri Klisk perega, Marta Klisk, H. ja R. Kilvar, Oole Kint, Tõnis Kint perekonaga, Elmar Kirotar perekonaga, Alide Kirs, Ella Kirsipuu, Arnold Kirotar perekonaga, Alide Kirs, Ella Kirsipuu, Arnold Kivimäe perega, Johannes Kivimägi abikaasaga, Aleksander Klaar abikaasaga, Maria ja Rein Kleitsman, August Koern abikaasaga, Jakob Kolt perekonaga, Eha Kolk.

Helmut Kolk perekonaga, Ellen ja Raimond Kolk, Selma ja Aleksander Kompus, Dolores Konno-Kikkert perekonaga, Hollandist, Lydia ja Viktor Konsa, Ado Kook, Karl Kook perega, Ervin Koolmeister perega, Elsa Kopvilem, Olaf Kopvilem perekonaga, Hollandis, Kaarek Kotkas perekonaga, Valter Kotsar, Endel Krapp perega, Valentin Krupp abikaasaga, Laine Kuller, Erna, Rudolf ja Margus Kuutma, Gerhard Körb, perekond Eduard Käit, Aino ja Kajo Käärk perega, Aino Käuper, Reijo Käuper perekonaga, Johannes Kõresaar perega, Teodor ja Udo Künnapas.

Helene ja Maimu Laadi, Leida ja Eckart Lai, Harry Laks perekonaga, Arnold ja Birgit Lall, J.O. Lauri abikaasaga, perekond Lembit Leetmaa, Vambola Leetmaa perekonaga, perekond Bernh. Lehiste, Irene ja Artur Leis, Rudolf Leisberg perega, Helmi Leigus, Adelaida Lemberg, Jaan Lembre abikaasaga, Haagist, Alide Lepasoon, Kalju Lepik perekonaga, Ruut Lepik abikaasaga, Niina ja Johannes Lepiksaar.

Ed. Lepisk perekonaga, Leida Lepp, Ernst Lesta abikaasaga, Gustav Lichterman emaga, Karl Lindma abikaasaga, Johannes Lindvere abikaasaga, Melitta Lohk-Körber perekonaga, Aleksander Lootsman perega, Elia Lüüs, Hele Lüüs.

R. Maasing abikaasaga, Johannes ja Mart Mandre, Eesi Marand, Heinrich Mark perekonaga, Aleksander Martinson abikaasaga, Olev Mathiesen perekonaga, Johanna ja Arseni Matt, Ellen ja Voldegar Mei, Monika Mester, Nikolaus ja Erika Metslov, Ingelborg ja Johannes Mikhelson.

Hilda ja Voldegar Milve, Mart Milve, Anne Marksaitis ja Ene Milve-Marksaitis, Lydia ja Otto Mullas, Artur Must abikaasaga, Verner Möistlik perekonaga, Linda ja Karl Mäe, Helmi ja Bernhard Mäelo, Meemo Mäelo, Olev Mäelo, Artur Mägi abikaasaga, Madis Mägist perekonaga, Magda Mänd, Lilian ja Vello Mänd tütardega, Joh. Mänder perekonaga, R.J.H. Mölder, Joh. Mühlberg perega.

Ernst ja Lydia Niitepöld, Margarete Normak pojaga, Robert Nugin perekonaga, Adolf Nyman abikaasaga, Hans Nurk, Laine ja Harald Nurk, Valdeku Nurmela perekonaga, August Nurmiste perekonaga, Elli ja Ervin Jüri Nõmmera, Hildegard Nõmmik lastega.

Emil Odraks, August Ojasaar, Johannes Ojasaun abikaasaga, Elmar Ojaste perega, Hugo Okasma abikaasaga, Eduard Ole, Helmi ja Karl Ormus, August ja Senta Ots, Maria ja Martin Ots.

Aleksander Paal, Elmar Paal perekonaga, Aino Paalo, Blandine Paaver, Otto Paju perekonaga, Robert Paif abikaasaga, Maret, Peeter, Pila, Ivar Paljak, Aino ja Voldegar Palm, Leo ja Nelli Parre ning Ene Brinck ja Madis Parre, Tammi Parts perekonaga, Alex. Parvel, Ole, Linda, Arne ja Gerhard Peet, Maret ja Enno Penno perekonaga, Perekond P. Pertmann, Elly ja Ernst Peterson, Endla ja Eldur Petersoo, Amanda Peterson, Eduard Poom abikaasaga.

Jüri Poska perega, A. Praks abikaasaga, Hilda Priks, John Pruks abikaasaga, Eduard Pruuli, Milla ja Helmo Prüller, Arnold ja Helene Purre, M. ja O. Puusta, Helga ja Oskar Pärn, Leonard Pärnaste, Hilja ja Ago Pärtel, Eha Põhl, Evald Põdra abikaasaga, Harald ja Sigrid Põdrus, Mikko

Põlde abikaasaga, August ja Karin Põldroo.

Marta ja Alfred Raidla, Helmi-Elise, Rutt-Pille ja Herman Rajamaa, Benita Rajandi, Senta ja Raivo Randmaa, Ivan Randmets perega, Salmie ja Arnold Randsalu, Juhana Kaud, Alide ja Aleks. Raudsepp, Hans ja Susanne Raudsepp, Heino ja Ella Raudsepp perekonaga, Anna Raudvee laste ja lastelastega, Virve ja Imant Rebane perekonaga, Kalju Reesalu, Paul Rei, Marje ja Alur Reinsas.

Vassili Reinart perekonaga, Eduard Reining perega, Artur Reintamm abikaasaga, Edvin Reinvaid abikaasaga, Helmut Riisepere, abikaasaga, Velli Riimmar perekonaga, Karl Ristikivi, Eino Roode perekonaga, Hollandis, Johannes ja Ellen Roosse, D. ja A. Rossman, Artur Tohuste perega, Leo Roots perega, Endel Rumma perega, Neeme, Riita, Helju ja Jüri Rumma.

Alfred Rummel perekonaga, Ksenia Ruudvere tütrega, Jaan Ruusa ja vanemad, Gustav Ränk perega, Elmar Räst perekonaga, Julie Rünk ja tütar Ole perega, Hans Rüster.

Eduard Saar perekonaga, Perekond E. Saarluste, Hollandist, Juhana ja Leida Saarse, Villem Saarsen, Asta ja Aleks. Sagim, Hilda Saldlo, Hollandis, Vidrik Saaluste, Alide M. Saulep, Leena ja Reinhold Schönberg, Theodor

Kohalik elu

GÖTEBORG

TLSS peakoosolek
Tallinna Lipkonna Sõprade Seltsi peakoosolek toimus Eesti Majas Göteborgis 1974. a. 18. jaanuaril kell 18.30, s.p. reedelse päeva Päevakorras põhikirjas ette nähtud päevakorrapunktid (aruande, valimised jne). Kui väljakuulutatud kellajaks ei peaks kohale tulema põhikirjas ette nähtud arv liikmeid, siis toimub uus peakoosolek sama päevakorraga pool tundi hiljem, s.o. kell 19.00, ja see peakoosolek on otsusvõimeline, vaatamata kokkulehtumise liikmete arvule. Kell 20.00 peale peakoosolekut toimus samades ruumides omavaheline koosviibimine, kuhu on kõik liikmed ja kaasatoodud küllalised teretunud.

STOCKHOLM

Samariliteid tänu
E.P.Risti Samariliteid Sõprade Ring tänuab südamest kõiki, kes kaasa aitasid jaanuarikuigi heale kordaminekule. Eriline tänu Koidu Ventileile, Helvi Klemmentile ja Hilma-Nerep-Mossinile, samuti noortele klaverimängijatele Leene Tõnissoole ja Mai Wilburgile.
Südamluk tänu ka raamatukuu raames esinejale Erna Klemmerile, Muusa Eriksonile ja Tiina Tõnissoole, samuti loteri korraldajale Helene Heinale, Paula Aleole, Salmie Vasurile ja Aino Tilgile.
Jõulukingiks osteti peamiselt eesti muusika koetud kindaid ja haapsalu rätte.
Tänu kõigile, kes kaasa aitasid jõulurõõmu valmistamiseks üksikutele vanadele ja haigetele kaasmaalastele.

Schönberg, Axel ja Olly Seffers, Ernst Seim, Salmie ja Philipp Seili, Veera Selvet, Juhana Siim perekonaga, Raivo ja Vanda Siim perekonaga, Helene ja Albert Sikkar, Salmie Soektriv, August Soidre abikaasaga.

Johann Sommer, Herman Somp perekonaga, Maiu ja Evald Soomägi, Johannes Soomägi, Karl Spirka, perekond Steinman-van der Linden, Hollandist, Ato Suurna perega, Albert Sinaas abikaasaga, Evald ja Salmie Särg, V. Särgava, Voldegar Sõjamaa abikaasaga, Rudolf ja Margarethe Sõmermaa, Jaan Sütt, Dagmar ja Oskar Taar, Johannes Talvik perega, perekond E. Tammisaar-Korka-Dekkers, Hollandist, Anita Tannberg-Valka-Hilster perekonaga, Hollandist.

Richard Tammi abikaasaga, Artur Tarmet, Rein ja Maret Tarmet lastega, Valter Tauri abikaasaga, Magda ja August Taur, Paul ja Meta Teas, Erik Tender, Aleksander Terras perekonaga, Erik Thomson, Lüneburgist, Lydia ja Joseph Tiits, August Tiits abikaasaga, Aagaate Tilk, Akeel ja Vello Timeelon, Ruho Tippo abikaasaga, Marta Toom, Johan, Hilda ja Urve Toots, Wilda, Ain ja Rein Trusefeldt, Hans Truuvet perekonaga, Jüri Tuulik perekonaga, Olga Tuuling pojaga, Adele Tähevali.

Perekond Ussisoo, Rein Uustal perega, Aksel Valgur abikaasaga, Kalju Valdmaa perega, Oskar Valdre perekonaga, Vassili Valmre abikaasaga, Henro Walter perega, Aleksander Warma perekonaga, Marta Warma, Maria ja Konrad Veem, Franz Weide perega.

Linda ja Harri Velbri, Armin Vene, Eldo Vennula, Anni Westerblom, Linda ja Jaan Vildas, Jaan Viira perekonaga, Harald Viirsalu perekonaga, Aino Wikmar, Väino Vikström perega, Merike ja Hans Vink, Albert Vreintal perekonaga.

Alice Yllö, Mait Zastrov abikaasaga, Ed van Zelm, Hollandist, Johannes Äro.

Organisatsioonid: Astrotryck, Uppsalas, Eesti Kaubalaeva Juhkonna Ühing, Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Eesti Komitee, Eesti Kultuuri Koonde, Eesti Rahvusnõukogu, Eesti Selts Hollandis, Lõuna Rootsi Eesti Maja, Mängs Tapetseraafirma, Riksbys-Tryck AB E.R. Seim, Toomings Bageri, Uppsalas Eesti Demokraatlik Klubi.

Baltikumi probleem

A. Künigi esituses

Andres Küngi rootsi poolt rohkelt huvi äratanud "Estland — en studie i imperialism" ilmus Eesti Kirjanike Kooperatiivis nüüd ka eesti väljandeks autori enda ümberredigeeringus pealkirja all "Saatusi ja saavutus", mida kaesolvas vaatleb Aksel Kristian.

Mida Mussolini arvas Hitlerist

ROOMA (VES) — Itaalias ilmus hiljuti raamat pealkirjaga "Režiimi kõrv". Selle on kirjutanud omaaegne Mussolini salateenistustlane Ugo Guspini, kelle ülesandeks oli kuulata pealt Itaalia diktatori lähemate kaastöölise telefonikõneld ja esitada Mussolinile nende kohta ära hommi stenogrammid. Salateenistustlane puht isiklikes huvides kuulas aga pealt ka Mussolini enda telefonikõneld.

1939 lõhkest aega enne II maailmasõja puhkemist Mussolini väimees krahv Ciano viibis Salzburgis, kus tal oli kohtumine Hitleri välisministri Ribbentropiga. Täpsesti helistas Ciano Brenneri piiripunktil Mussolinile. Jutt oli kälnud nõnda.

Ciano: Duce, ma oleksin tavaliselt saatnud küll shifreeritud telegrammi, kuid põhjustati, mida Teie hästi teate, ei pidanud ma seda mõistlikuks. (Oli teada, et sakslased omasid Itaalia salakoodi).

Mussolini: Siin on maetlik teade Saksa teadetebüroolt, milles öeldakse, et läbirääkimistel saavutati 100-protsendilisel üksmeelel seisukoht. (Mõeldud on Ciano-Ribbentropi kohtumist).

Ciano: Teade on võltsing.

Mussolini: Mis see tähendab? Ciano: Ma kõnelesin selles küsimuses oma kolleegiga. (Mõeldud on Ribbentropi). Ta ei ole ainult suur idiot, vaid ka lausa lolipea. Ta ei olnud võimeline isegi minu vastuväidetele vastama.

Ja see hull ise? (Mõeldud on Hitlerit).

Ciano: Üldjoontes taipas ta meie seisukohti ja kinnitas, et ta meie abielu vajavat.

Mussolini: Kuidas muldu oli meeleolud?

Ciano: Niivõrd kui ma aru sain, kasutab see hull (s.o. Hitler) koridori ainult ettekäändeks, kuna tema tegelik kava on kogu maa vallutada — ja seda kokkuleppel karuga. (Mõeldud on N. Vene).

Mussolini: Kurjategija — man misse ihn in ein Konzentration-lager schicken. (Viimase lause ütles M. saksa keeles).

Guspini kuulas pealt kord, kuidas ohumarsal Balbo kirus Mussolini ühel salakõnelusel oma armukestega. Italo Balbo sai teatavasti maailmakuulsaks, kui ta 1933 lendas üle Atlandi Lõuna-Ameerikasse. Mussolini, olles kade Balbo populaarsusele, nimetas ta seepeale Tripoli koloonia (praegune Liibüa) kuberneriks. Balbo oli sõbrannale olnud, et "see sulli" (Mussolini) tahis "pilli magusaks teha" ja liisunud, et ta võiks praegu minna tema juurde ja ta "lont sisse lüüa".

Guspini on säilitanud stenogrammi ka Mussolini kõnedest tema armukese Clara Petacciga. Telefonikõneld 1936 oli Mussolini teinud.

Ma armastan sind väga, väga... Ma armastan sind! Sind! Sinu suudlused ümarmastavad mind... need hävitavad mind. Siis kaob kaalim, ma unustan kõik... Armukadedus teeb mind hulluks, sinu pärast ma oleksin kõigeks valmis jne.

Mussolini teatavasti hukati põgenemisekohtal sõja lõpul Põhja-Itaalias koos Clara Petacciga.

Eesti Kirjanike Kooperatiivi väljaandel Lündis ilmus hiljuti EKK kirjutsel meie noorem põlvte tuntu publikist Andres Küngi esimene eestikeelne raamat "Saatusi ja saavutus", alapealkirjaga "Baltikum tänapäeval". Raamatu teeksaamisel on teatavasti olnud oma eellugu. Kahe reportaažireisi tulemusena Eestisse avaldas Andres Küng 1971 rootsikeelse teose "Estland — en studie i imperialism" (Eesti — uurimus imperialismist). See äratas suurt tähelepanu ning tõi hiljem saksa ja islandi keeltesse. Järgnevalt võitis autor Baltikumi probleemi laiemalt üles 1973 kevadel avaldatud raamatus pealkirjaga "Vad händer i Baltikum?" (Mis juhtub Baltikumis?). Nüüd 1973 sügisel väljaantud eestikeelne raamat on sisu poolest suuremalt osalt tõlge rootsikeelsest variantist. Aga sellele on autor lisandnud ka rohkem uut materjali, silmas pidades kaasaemaale suuremaid teadmisi olukorrast okupeeritud Balti riikides.

Raamatu 256 leheküljel annab Andres Küng asjaliku ja dokumenteeritud ülevaate eestlaste, lätlaste ja leedulaste elujärgest neli Nõukogude Liidu poolt vägivaltalt peale surutud vene kommunistliku ikke all. Sisuliselt koosneb raamat üheteistkümnest peatükist, milledest esimene ja viimane on teravalt poleemilised, viitades aga seejuures laskumise propagandas. Ülevaate üheksas põhiliselt peatükis analüüsib autor hoolikalt haridus-, kirjandus- ja majanduselu, kirikute ja usklikkude olukorda, kirjeldab inimlike saatusi seoses inimõiguste ülekohustuste rikkumistega ja arutab eestlaste, lätlaste ning leedulaste kul ravaste arengu väljavaateid.

Autor nendib, et Lääne mõju püsib kogu Baltikumis, kuigi Nõukogude võimud on okupatsioonil algusest peale püüdnud katkestada kolme rahva sidemeid läänemaailmaga. Mitte-vene kultuur on jäänud nende tõhusaks inspiratsiooniallikaks võitluses venestamise vastu. Okupatsioonivõimud on püüdnud sellest jagu saada "internatsionaalse kasvatusega", millega käib kaasas hariduse indoktrinatsioon ja ajaloo võltsimine. Aga see pole andnud mõnetamisi väärseid tulemusi. Kõne rahva aastaid kestnud sissisõja asemel jätub nende võitlus enastajate vastu passiivse vastupanu viisil.

Rahvastik Balti maadel kannatas rängalt Stalini-ajastuse massiliste deporteerimiste all. Sellele lisandus inimeste hulgaline põgenemine Baltikumist ühenduses Nõukogude teise okupatsiooni tulekuga. Kolmele rahvale näib nüüd olevat suurimaks ohuks venelaste ja muude võõrrahvaste sunnimeelne Baltikum. Majanduslikult nähtuna on Balti maad ühed rikkamad Nõukogude osariigid kõrge industrialiseerimise tasemega. Liialdatud tsentraliseerimise tagajärjel lähivad aga ülejäägid teiste vaesemate liiduvabariikide tarbeks.

Kõige teravamini arvustab Küng kehtivat poliitilist süsteemi, mida iseloomustavad partei diktatuuriline võim, range tsensuur ja poliitilised kohtumõistmised. Tulemuseks on, et baltlastele on jäetud ainult minimaalne omariiklik Moskva ülemvõimu all. Küng tahab aga uskuda, et Balti riigid kunagi tulevikus saavad taas iseseisvateks. Ta vihjab sel puhul muu seas Vene-Hiina väidetavale konfliktile ja avaldab arvamist, et võimalik võtavad hiinlased Balti eemal üles Liitunud Rahvaste koalitsioonis.

Nõnda võib muidugi spekuloida, aga miski ei näi kindustavat, et Hiina-Balti koostöö asemel tuleb varem või hiljem päevakorda N. Liidu ja Hiina ühisriine. Üks vaasna ütleb, et hunt hunti ei murrat. Kui see paika peab, siis võib ka Moskva-Pekingi tülitsenemise olla poliitiline lavastus kaugema tagamõttega, millest mõlemad loodavad kasu saada. Et N. Liit ja Hiina kõigest hoolimata on juba moodustanud midagi ühisriine taolist ühendriikide vastu, see ilmes kujukalt mõlemate koostööd kommunistlike vägede varustamisel Kagu-Aasias, eeskätt Vietnamis sõjas.

Väljavaatelt Balti riikide vabariikseks kaalub Küng oma raamatu viimases peatükis, kus ta püüab kummutada sellest mõttu Baltikumist ja baltlastest. Ta ütleb, kuidas kordamööda ümber teadmused võrsub arvamusel, nagu oleksid Balti riigid vabatahtlikult ühinenud N. Liiduga, nagu oleksid baltlased olnud fašistid, nagu oleksid nad nüüd tagurilased ja kitsa siimaringiga natsionalistid, nagu oleksid Balti riigid liiga väikesed iseseisvuseks, nagu moodustaksid nad N. Liidule julgeoleku riski ja nagu oleks vaba ning iseseisev Baltikum tänapäeval mõeldamatu.

Väärarvamisi neis küsimustes ümber lükates annab Andres Küng ühtlasi vastused raamatu esimese poleemilise peatükis tõstetud valdusprobleemidele. Seejuures on ta üldiselt kinni pidanud raamatu rootsikeelsest originaalst.

Tõukes on toodud seegi, et kuna rootsi vasakpoolsed seni pole tavaliselt julgenud või võinud arutleda või arvustada N. Liidu poliitikat Baltikumis on baltlaste enamikule rootsi jäänud mulje, et rootsi sotsialistid pole erapoolest, kaitstes N. Liidu poliitikat. Miski ei hangi rootsi vasakpoolsed andmeid olukorrast Baltikumis ega analüüsi ise Balti küsimusi?

Sellele küsimusele on raamatu eestikeelses väljaandes lk. 13 lisatud joonealune järeimärkus: "Vastava küsimuse peamiseks auses mõttes esitama ka melle andile: On meil moraalset õigust pa hempoolseid taunida nii kaua kui me pole ise olnud võimelised ilma eelarvamusteta analüüsima näiteks Ühendriikide välis- ja sisepoliitikat? Paljude baltlaste tagurilik hoiak paguluses on kaotanud meie välisevõitlusele palju sümpaatiat

pahepoolsete hulgas. Parem-poolsed oleksid meid igal juhul toetanud." Selle järeimärkusega on midagi korrast ära, kuna see on ühest küljest vastuolus müüdi nr. 3-ga ja veelgi rohkem vastuolus eestlaste üldise hoiakuga, mida autor nimetab Ühendriikide-sõberlikkuse ka okupeeritud Eestis. Tegemist on mitte tagurilusega, vaid realsmiga usus USA kui ainsa võimu jõule N. Liitu poliitiliselt vaos hoida. Seda tõendas pealegi USA sõjajõudude ülemaailmne alarmeerimine 26. oktoobril.

Kõike kokku võttes peab igatahes tunnistama, et Andres Küng on toime tulnud väga hea tööga just seepärast, et ta seab olulise küsimusi ja teeb ühtlasi huvitavaid ja ammendavaid analüüse, mis aitavad kaasa asjalike arusaamisele Baltikumi probleemist.

A. KRISTIAN

ORGANISATSIOONIDE KONGRESS

Teie lugupeetud ajalehe k.a. 95. numbris ilmus teade III organisatsioonide kongressi kokkukutsu-mise kohta. Kuna teates esneb valeandmeid ning mind selles on nimeldi nimetatud, palun Teid lahkesti avaldada ühenduse. Selles võiks mainimist leida: 1. Toimkonnale on kahekt organisatsioonilt (Eesti Komiteelt ja Eesti Rahvus-sõukogult) esitatud süüasjaline, lähema põhjendusega soov, et III organisatsioonide kongress peaks kokku kutsutama tuleva aasta sügisel, soovitatavalt novembris.

2. Kongressi korraldava toimkonna liikmed on omavahel olnud telefonilises kontaktis ning on välja saadetud üksikutele organisatsioonidele ringkirji, milles palutakse nende arvamist kongressi korraldamise ettepaneku kohta. Kui pooldatakse kokkukutsu-mist, siis palutakse ka arvamist aja ning päevakorra küsimusi.

3. Toimkond ei ole seni pidanud ühtki koosolekut.

4. Toimkond ei ole loomulikult enne ringkirja vastuste saabumist otsustanud mingit kongressi kokku kutsuda.

TARMO OJA

Ameerikast

President Nixon kirjutas aua seadusele, millega lubatakse ehitada 789 milj. pikkune õlitorustik Alaska Prudhoe merealast üle USA mandri kuni Valdez sadamani Alaskas leiduva õli tootmiseks.

Cape Canaveralist lasti maailmaruumi "Mariner 10", kosmosesõiduk, millel ei ole meeskonda, kuid on varustatud fotoseadmetega, et pildistada planeet Merkuuri.

Rõõmsaid jõulupühi ja hääd uut aastat!

Hambaarst Thomas Algvere Johan Enbergs väg 20-22 Västra Skogens Centrum Solna Tel. 82 32 84	Hambaarst Maret Paljak Fruängsgången 2 Fruängen Tel. 973011, vx 880280	Hambaarst Malle Salum Engelbrektsplan 2 Stockholm Tel. 21 77 77, 20 71 07	Hambaarst Olev Salum Engelbrektsplan 2 Stockholm Tel. 21 77 77, 20 71 07	Hambaarst Rein Tagel Vårbergsgatan 5 Vårberg Tel. 710 42 00
---	---	--	---	--

Head sõpra
Mihkel Talu

mälestavad leinas

VOLD. KASK abik.
O. VAPPER abik
M. JURIS abik.
J. TOOMINGAS
S. KRUUSPAK
ED. KARJEL
A. SAAMEL
T. AUSMAA
A. OJASAAR
M. UIBOPUU
N. KÕIVUTALU
R. JÜRGENSON
K. ÖSTERMAN
O. HINT
B. PÖLD
J. JAANBERG
K. LULLA
J. POPP

Leinateated

Clevelandis, Ohio osariigis suri 3. detsembril Anton Puussaar, sünd. 16. aprillil 1900 Toris.
Brookfields USA-s suri 9. detsembril Julia Strandberg, sünd. 23. veebruaril 1909 Torgu vallas Saaremaal.
Detroitis, USA-s suri 9. detsembril Lisette Aonsoo, n-na Klasberg, sünd. 16. novembril 1896 Virumaal.
Torontos suri Valve Villem.
Tallinnas suri 2. detsembril August Tahk, sünd. 2. veebruaril 1894 Hilumaal.

Armast onu
Isak Saar't

mälestab leinas

HELMİ KULDASAAAR

Armas kodusaare kaaslane

Isak Saar

Mälestavad

JOONAS KOOLMEISTER
abikaasaga

ADOLF REMMEL
perekonnaga

ERVIN KOOLMEISTER
perekonnaga

Kallist onu
Mihkel Talu

mälestab

ALMA perekonnaga
Tallinnas

OMAKSED
Eestis ja Kanadas

Ühingu asutajat ja endist juhatuse liiget

Mihkel Talu

mälestab

ESKILSTUNA EESTI
PENSIONÄRIDE ÜHING

Igavesse rahuriiki lahkunud kaasaarlast

Mihkel Talu

mälestavad leinas

MEIER
abikaasaga
REINART
perega

Armast auvilistlast

Dr.phil.
Gottlieb Ney'd

Sünd. 7.11.1881 Tallinnas
Surn. 12.12.1973 L.Saksamaal

mälestab leinas

KORP! SAKALA
konvent ja viilistaskogu

Hauakivi tööd eestlastele
HEINO RAUDSEPP
Tel. 08/94 21 77

Noorte väljapanekuid Stockholmis Eesti Majas (EPL-foto Lepper)

Kolmas noortenäitus

Eesti Majas on välja pandud järjekordne E. Noorte Kunstigrupi näitus, mis vähemalt osaliselt võtab kokku poolaasta töötulemused ja täiendab, et grupp on rõõmustavalt elujõuline. Sel näitusel on esinejate arvu tähtsusest redutseeritud ja esinejate hulgas on jälle uusi nimesid. Kahtlemata on asjale ka suks, kui eksponeate pilrata. Samuti ei tee paha, kui nimedki osaliselt vahelduvad, nii avaneb aegamööda igale asjahuvilisele esinemisvõimalus.

Väljapanekuid on üsna mitmelt alalt, kusjuures võrdlemisi suure osa riputamispinnast võtavad oma alla suureformaadilised aplikaatsioonid. Maale on aga ülis akrüülsid ja akvarellid. Mihkel Oit on üsna õnnestunud tabanud loomise olemust, mille unke sammuga kukk sobiks illustreerima kas või nii teenetrikast raamatut kui kukeaabit. Katrin Härmli töodes on juugendlikku voogavust, kus aga Tallinna motiiv on postkaardiliku peidetud joonevõrdluse varju. Marje Paik, kelle esimese näituse väljapanek, kuid mäletan lüüsi tõrkestega aplikaatsiooni pruunis, on seekord esitanud pastosse punase õli. Kristina Viira vastupidi esitab seekord ereda aplikaatsioone. Laine Garrido on truukis jäänud oma tumedanahaliste modellidele. Eriti õnnestunud on istuv naine. Kui need tööd on elavate modellide järgi kujundatud tunnistavad nad noore kunstniku tähelepanekavat joonistuslikku amet. Marianne Klamann/Mattson esitab tagasihoidlikke akvarelle peamiselt traditsioonilises laadis. Leena Poolma aga on vist lõplikult jätnud oma algse reallistliku illustreeriva stiili ja ta fantastiline esitusviis on veelgi süvenenud eelmise näitusega võrreldes. Aviva Klass joonistab mustreid, võibolla oleks siin mõnikord vajalik pisut täpsem väljendus. Tal on igatahes mustri meelt ja huvitavaid ideid, millesse lahtisre kuuhaud ta "saladus" ja väike perekonnaluugu.

Näituse teise poole moodustavad fotod, mis on muldugi kunst omaette. Sepärsast oleks hea, kui keegi fotospets võtaks nad vastuse alla. Tehniliselt head on Riina Noodapera/Östermani aktifotod, kuid need on täiel määral kunst

kunsti pärast, mille nende moodustusest hoolimata puudub "message". Huvitavad on Jaak Kruusmäe tähtsusest vanamoelised vaated, meeleolukas istuv paar Helju Rummalt j.m.t. Näituse n.d. obligatoorne skulptuur (või keraamika) — seda pidasin kenakeseks vaasiks!

Aitäh ülevaatliku kataloogi eest! Järgmisel korral soovitan ka tööd ära ristida. Küllap ka noor kunstnik on teadlik selles, mida ta kujutab või mis talle impulsid andis. Vaatajal on huvitavam jälgida kunstniku mõtte — või tundeärru, kui selleks on antud väike võti. On aga võrdlemisi igav ja fantaasiavaene või siis väga lihtsalt kinnine oma sisemaailma suhtes, kui kunja akvarellid. Mihkel Oit on üsna õnnestunud tabanud loomise olemust, mille unke sammuga kukk sobiks illustreerima kas või nii teenetrikast raamatut kui kukeaabit. Katrin Härmli töodes on juugendlikku voogavust, kus aga Tallinna motiiv on postkaardiliku peidetud joonevõrdluse varju. Marje Paik, kelle esimese näituse väljapanek, kuid mäletan lüüsi tõrkestega aplikaatsiooni pruunis, on seekord esitanud pastosse punase õli. Kristina Viira vastupidi esitab seekord ereda aplikaatsioone. Laine Garrido on truukis jäänud oma tumedanahaliste modellidele. Eriti õnnestunud on istuv naine. Kui need tööd on elavate modellide järgi kujundatud tunnistavad nad noore kunstniku tähelepanekavat joonistuslikku amet. Marianne Klamann/Mattson esitab tagasihoidlikke akvarelle peamiselt traditsioonilises laadis. Leena Poolma aga on vist lõplikult jätnud oma algse reallistliku illustreeriva stiili ja ta fantastiline esitusviis on veelgi süvenenud eelmise näitusega võrreldes. Aviva Klass joonistab mustreid, võibolla oleks siin mõnikord vajalik pisut täpsem väljendus. Tal on igatahes mustri meelt ja huvitavaid ideid, millesse lahtisre kuuhaud ta "saladus" ja väike perekonnaluugu.

Teretulemast jälle!
Näitus kestab detsembril õpuni.
EVIEND

B. Hagård läheb Genfi

Balti Komitee oma dets. keskel toimunud kokkutulekul kinnitas aktsioonikavad julgeolekukonverentsi aktsioonide jätkamiseks 1974. kevadel. Genfis jätkub konverentsi töö peale jõuluaheaga jälle 14. jaanuaril. Balti Komitee esimees Birger Hagård teatas, et ta isiklikult kavatseb veebruaril alul sõita Genfi ja kontakti võtta rea delegatsioonidega.

EV esindaja G. Fordi vannutamisel

WASHINGTON (VES) — Kongressi Esindajatekoja pleenumiisalis toimunud USA asepresidendi vandeandmisel viibisid USA parlamendi liikmed, valitsus, president Nixon, ülemkohtu liikmed ja riigi kõrgem ametkond. Kohale oli kutsutud ka diplomaatkond, nende hulgas kolme Balti riigi esindajad. Eesti Vabariigi esindaja Ernst Jaakson viibis kohal.

AB SVAN SKODON

Biblioteksgatan 6-8. Tel. 10 46 74 - 10 46 75
Norrländsgatan 24. Tel. 10 65 41 - 10 65 42
Drottninggatan 88. Tel. 10 52 38 - 10 52 78
Sveavägen 90. Tel. 32 06 07

WIKLUNDS SNABBKÖP

Svartåtgatan 2 A - Tel. 48 87 87 - Johanneshov

Pääsesid läände

Okupeeritud kodumaalt külastas Rootsis tihart Salme Toos, sugulasi Erna Alt ja Alide Laan. Õe matusel oli Stella Adov.

Ameerikas olid sugulaste juures Vootele ja Anna Tamm, õe juures Alma Helene Merits. Kanadas külastasid sugulasi Alma Imakaevu ja Mai Vihmar, õde Sofia Nõuliku.

Jaana Saul, sõjaväestatu Beckhögis, Saksamaal, tähistas 50-a. sünnipäeva.

Emilie Savin, Ingolstadtist eesti rahvusrühmi kauaaegne esindaja, tähistas 80-aastast sünnipäeva.

Röömsaid jõulupühi ja head uut aastat!

NYMAN & SCHULTZ/NORDISK RESEBUREAU AB

Stureplan 6, Fack, 103 80 Stockholm 7.

Kahe eesti venna avastused USA teaduse ajakirjas

WASHINGTON (VOA) — Ameerika ühe tunnustatumat teadusliku ajakirja detsembrikuu number on toonud ära kahe noore eesti teadlase uurimistöö tulemused teatud ebakorrapärase kujuga tähesüsteemide kohta. Ajakiri Scientific American on Ameerika vanimad üld-teadusliku sisuga kuukirju, mis avaldab artikleid uusimate arengute kohta kõigil teadusealadel nende alade kõige silmapaistvamate ekspertide poolt. Ajakirja reputatsioon ja mõnevõrra populaarseeriv eestis viis on põhustanud selle leviku ka teaduse ja tehnika edukäigust huvitatud laiemale publiku hulgas —

vastandina teisele Ameerika juhtivale üld-teaduslikule ajakirjale "Science", mis Ameerika Teaduste Edendamise Ühingu poolt väljaantuna on mõeldud eelkõige teadlaste endi informatsiooni-vahtajaks.

Eesti teadlaste kirjutusi on "Scientific American" ilmunud väga harva, viimati doktor Ernst Opiku poolt umbes viieteist aastat tagasi.

Nüüd aga ilmus ajakirja detsembrinumbri eesti teadlastest vendade Alar ja Jüri Toomre artikkel "Violent tides between galaxies", tõlkes "Agedad tiided (ehk looded) galaktikate vahel". Artiklis seletavad autorid teatud erandliku kujuga, n.n. kummaliste galaktikate ehk tähesüsteemide erandlikkust juba varemgi tuntud hüpoteesiga, et tegemist on kahe (või vahel isegi rohkema arvu) üksteisele lähedased tähesüsteemi gravitatsiooni-jõudude vastastikuse mõju, mis on muutnud nende kuju irregulaarseks — ja mille tulemusena nad näivad üheksina ebatahtlase vormiga tähesüsteemina.

Artiklis annavad vennad ülevaate nimetatud tähesüsteemide uurimise ajaloo — muu kõrval rõhutades, kuidas kaugele tähesüsteemide uurimine hooletus pärast taevaatluse ühtset kaardistamist võimaldava n.n. Schmidt'i teleskoobi leiutamist eestlastel Bernhard Schmidt'i poolt. Nad kirjeldavad siis, kuidas nad nimetatud teooria täheleavastust kontrollisid kaueamat aega kestnud tööga elektron-arvutitel, ehitades vastavalt matemaatilised tähesüsteemide mudelid ja koostasid vajalikud raali-programmid. Tulemused graafiliste raali-ekraani piltidena on tõesti sarnased teatud "imeliike" galaktikate fotodega.

Ajakiri toob ära ka autorite lühibiograafiad, üteldes: Alar Toomre ja Jüri Toomre on vennad, kes on sündinud Eestis ja tulid Yhendriikidesse lastena koos oma vanematega.

Vennad lõpetasid mõlemad Massachusettsi Tehnoloogia Instituudi ja said oma doktori-kraadi Inglismaal: Alar Manchesteri ja Jüri Cambridge'i ülikoolis. — Ajakiri nimetab siis, et Alar armastab oma vabal ajal reisida ja lugeda ajalugu, mängida tennis, bridzi ja malet — ja aidata kasvatada oma kolme last. Jüri Toomre on ajakirjale ütelnud, et tema on seni suurema rõhu asetanud "astro" osale oma tööst. "Geo" osas on ta tegelnud ookeanide termilise struktuuri uurimisega. Oma vabal ajal nauditav ta purjesport, purilendu ja ooperit. Kolmanda ülikoolilõunas Boulderis elavat ta praegu kõrges magistajas — ning harrastab koos perekonnaga matkamist ja mürdamasustamist. Ka meeldivat tal kodus koka-amet.

Veel jõuluterivitusi

Rootsi Eestlaste Esinduse kaudu soovivad rõõmsalt pühi ja head uut aastat:

Johan Kain perek., Hlle ja Johan Kink, Edgar Pent Suksmal, Hilda ja Arnold Rikk, Arnold Schmuul, Rudolf Schmuul perek., Max Sikk, abikaasa, Albert Tilk perek. ja Wello Uskyla perek. Perekond Olev Salu. A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja.

Firmad:
Anatomiska Bandage AB, Arostryck, Uppsala, Kipper Management Consulting AB, Johannes Lorenzi Bildlad Bageri, Nordiska TO-LU, W. Kruppelman, Uppsala, Solna Lådfabriken, M. Valk.

Teadaaanne nr. 1 18. detsembril 1973

Piiramine õiguses tarvitada elektri jõudu teatud otstarveteks

Statens Elransoneringsnämnd, olles saanud Kuningliku Majasteedi ülendamise teostada elektrijõu tarvitamise reguleerimist, teatob järgnevatest eeskirjadest 14. detsembril 1973 seaduse (nr. 901) lisa 1 ja Kuningl. Majasteedi teadaande 14. detsembrist (nr. 902) lisa 2 osusel elektrijõu tarvitamise piiramiseks teatud otstarveteks.

Üldatus

Restriktisioonid kehtivad elektrijõu tarbijate (konsumentide) kohta jõuamade juures, milised otseselt või kaudselt on või normaalselt tavatsevad olla riigi üldvõrguga liitunud.

Restriktisioonid käivad õiguse kohta tarvitada elektrijõudu 1. hoone soojendamiseks, millist ei kasutata alalise korterina, kokkutelekuvõi töölokaalina, § 2 2. hoone soojendamiseks, mida kasutatakse alalise elukorterina, kokkutelekuvõi töölokaalina lisa elektrisoojenduse aparaadiga, § 2 3. soojendamine väljas, § 3 4. reklaami- ja fassaadivalgustus, § 4 5. tänava- ja teedevalgustus, § 5 6. Teised vähempäikesilised otstarbed, § 6

Hoone soojendamine

Elektrijõudu ei või, välja arvatud p.3. all allpool antud eranditega, tarvitada ehituse soojendamiseks, millist ei tarvitata alalise elukorteriks, kokkutelekuvõi töölokaaliks, näit vabaoajamajade soojendamine, garaazhi soojendamine, samuti mootori- ja kupeesoojendajate tarvitamine seal paigutatud sõidukitel, ladude, laoplatide ja magasinide v.m.t. soojendamiseks.

Elektrijõudu ei või, p.3 all allpool märgitud eranditega, tarvitada alaliseks elamiseks kasutatavas korteris, kokkutelekuvõi tööruumis lisa-elektriaparadiga asendava või täiendava osana määnele teisele soojendusele. Takistamata keelust esimeses ja teises punktis võib elektrijõudu tarvitada

1. vabaoajamaja soojendamiseks sel ajal, mil seda tarvitatakse elamuna ja kui seal teist soendussalki ei leidu.
2. mootorsõidukite mootorisoondajaga soojendamine, kui sõidukit kasutatakse reisideks tööle ja tagasi ja kui välistemperatuur samal ajal on alla -10 C.
3. sõidukite soojendamine kupeesoojendajaga, kui meditsiinilised põhjused arsti otsustamisel seda nõuavad.
4. soojendamine, mis on vajalik omandikahjude vältimiseks, näit. külmutuskahju, mida ei saa muul viisil vältida.
5. soojendamine ekstra soendusaparadiga kui meditsiinilised põhjused arsti otsusel seda nõuavad.

Elektrisoondus väljas

Elektrijõudu ei või, välja arvatud allpool antud erandid, kasutada soojendamiseks väljas, näit. sportplatsid, pealtvaatajate kohad nende juures või parkeeritud mootorsõidukid, samuti lume ja jää sulatamiseks kõnniteedel, treppidel jne.

Takistamata esimeses punktis avaldatud keelust võib, kui muu soendusvõimalus puudub, tarvitada elektrijõudu

1. hädavajalikuks parkeeritud mootorsõidukite soojendamiseks, luugionarite ja jäävõravate soojenduseks vesijõuajamades, rõõmpöörrangute ja teiste vastavate elulise tähtsusega liiklusseadmete juures, produktisooniks ja distributsiooniks või muudel üldistes huvides.

2. sõidukite soendamiseks mootorisoondajaga kui seda kasutatakse reisideks tööle ja tagasi ja välistemperatuur samal ajal on madalam kui -10 C.

3. sõiduki soendamine kupeesoojendajaga, kui meditsiinilised põhjused arsti otsusel tingivad.

Reklaami- ja fassaadivalgustus

Elektrijõudu ei tohi kasutada, välja arvatud allpool märgitud erandid, reklaami- ja fassaadivalgustuseks näit. valgussiltidel, kuulutustel, laoplatidel, vateakendel ja vatekappidel, aegadel mil äri ei ole avatud, kaunistusvalgustus ja välisjõulupaud.

Takistamata keelust esimeses punktis võib elektrijõudu kasutada teejuhtimisiltilde ilma reklaamkarakterita ja mis on erilise tähendusega üldsusele nagu halgate, õopeteekeid, poliisijao-skondade ja üldises liikluses.

Tänava- ja teede valgustus jne.

Elektrijõudu ei tohi, välja arvatud teises punktis nimetatud erandid, kasutada tänava- ja teedevalgustuseks või paigutusplatside valgustamiseks, näit. parkeerimiskohad, laoplatid, lülitusefektiaga, mis oluliselt ületaks juhtväärtust 0,25 W/m² või alternatiivselt pool normaalset installtoeritud tarbimisest.

Takistamata esimeses punktis märgitud keelust võib elektrijõudu kasutada

1. kõndimistunnelitel, ülekäigukohade ja teemärkide valgustamiseks.
2. julgustamiseks vajalik valgustus.

Teised otstarbed

Elektrijõudu ei tohi, teises punktis allpool märgitud eranditega, kasutada järgnevaiks otstarbekes:

1. valgustamine väljas päeva valgusel tundidel, lookaalide valgustamine, kus inimesi ei viibi või seal, kus küllaldaselt päeva valgust leidub, samuti valgustuseks, kus lülituseffekt oluliselt ületab alamaal antud suundväärtused: töö-, äri- ja kontoriruumides 10 W/m² liikluspakades hoones, näit. treppidel ja koridoridel ... 2 W/m² tööplatsidel väljas ... 5 W/m² 2. sportseadmete valgustamine väljas kl. 22-st koiduni.

Takistamata esimeses punktis märgitud keelust võib elektrijõudu kasutada

1. julgeolekutarvidusest tingitud valgustus aegadel, mil ärid, pangad, j.m.t. ei ole avatud. Seejuures ei tohi lülitatud valgustuseffekt selleks otstarbeks ületada 2 W/m² 2. kontsentreeritud tööpaiga valgustus.

Dispansid

Tarbiija, kes erilistel põhjustel soovib dispansi määruste §§ 2 — 6, peab oma elektriantidale (kraftleverantör) sisse andma kirjaliku avalduse selle kohta. Sellist avaldust ei ole vaja § 2 kolmandas punktis ja §§ 3—6 teises punktis märgitud üldiste erandite puhul. Tarbiija, kel on eriti kiire vajadus erandiks määruste §§ 2 — 6, võib pärdumisel elektriantidale poole saada ajutist dispansi teises korras kui ülalpool nimetatud. Kui selline dispans on lubatud, peab elektriant andl olema 3 jooksul, arvates provisoorse dispansi kättesaamiseni kaes vastav kirjalik avaldus. Provisoorne dispans kehtib seejuures kuni avalduse otustamiseni vastavalt § 8-le.

Avaldus vastavalt esimesele käpele peab sisaldama andmeid küsimusoleva aparadi efektiivsuse kohta.

8. Takistamata esimeses punktis märgitud keelust võib elektrijõudu kasutada

kilovattides (kW) ja energiatarvidusest õppevaja kui energiakilovattides (kWh), otstarb, milleks seda kasutatatakse, vajaduse hädavajalikkus, samuti muud asja otsustamiseks vajalikud andmed.

Dispansiavalduste käsitlemine

Elektrijõu jagaja, kes on saanud vastava volituse allpool kolmandas käpes märgitud korras, peab 1. käsitama ja otsustama sisse tulnud dispansiavaldusi Märkus: Ajutise dispansi kohta vaata § 7 teist kärbet.

2. teatama avalduse esitajale tehtud otsusest

3. kahtluse puhul prejutiseeriva iseloomuga juhtudel muretseda juhiseid vastavalt elektribloki juhatajalt, lisa 3, restriktisioonide kohaldamise kohta.

4. esitada elektribloki juhatajale otsustamiseks dispansiasjad, mis puudutavad oma tarbimist.

Elektrijõu andja, kes ei ole saanud volitust vastavalt allpool kolmandas käpes tähendatud korrale, peab oma jõuajamalt või vastavalt elektribloki juhatajalt pärima, kes on volitatud otsustama küsimusolevaid dispansiasja ja viimasele edasisaata sissetulnud avaldused vastavalt § 7-le.

Elektribloki juhataja ülesandeks on

1. selles ulatuses kui ta kaalub küsimusi anda volitus vastavale elektrijagajale dispansiasjade otustamiseks.
2. otsustada asjad, mis on temale esitatud vastavalt § 4 esimesele käpele, samuti anda energijaagajatele vajalikke juhiseid Elektribloki juhataja ülesandeks on, selles ulatuses kui ta peab vajalikuks, esitada Elransoneringsnämndenile suurema põhimõttelise tähtsusega dispansiküsimused.

Kontroll ja karistus

Kui elektrijõu jagaja leiab, et tarbiija astub üle §§ 2—6 esitatud määrustele, peab ta tähelepanu juhtima üleostumise kohta. Kui asja ei parandata, tulb kaebus esitada elransoneringsnämndenile. Elransoneringsnämnden võib elektrijagajale teha ülesandeks lõpetada voolu andmine sellele aparadile või seadmele, millist on kasutatud määrustevastastel.

Tarbiijat või elektrijõu jagajat, kes ei järgne nendele eeskirjadele, kes teadlikult või jämedast tähelepanemata seisivad va-

leandmeid või muidu käituvad ebaõigest, võib karistada vastavalt seadusele 14. detsembrist 1973 (nr. 901) ja Kuningl. Majasteedi 14. detsembril 1973 teadaande (nr. 902) lisade 1 ja 2 osusel.

Vastulausud

Vastulauseid otsuste kohta, mida on teinud elektrijõu jagaja käesolevate eeskirjade järele, võidakse kirjalikult esitada elektribloki juhatajale (elblockchef).

Vastulaused otsuste kohta, mida on teinud elektribloki juhataja nende eeskirjade alusel, tuleb kirjalikult esitada Statens elransoneringsnämndenile.

Vastulaused elransoneringsnämndenile otsuste vastu tuleb esitada Kuningl. Majasteedi nimele ja saata Handelsdepartementi kolme nädala jooksul arvates otsuse teatavaksamismise esitajale. Vaatamata esitatud vastulausele tuleb tehtud otsust täita seni kuni teistiti määratakse.

Jõustumine

Need eeskirjad asuvad jõusse 2. jaanuaril 1974. Stockholm, 18. detsembril 1973

STATENS ELRANSONERINGSNÄMND

Minu unustamatu mees, mele hea isa ja vanaisa.

Aleksander Laussen

Sünd. 19.10.1904 Kuressaare
Surn. 17.12.1973 Göteborgis

Lohutamatus leinas

ABIKAASA

LAPSED
perekondadega

Matusetalitus toimub reedel, 28. dets. 1973 kl. 14.00 Helga Korset's Kapellis Kvibergi kalmistul.

Aleksander Laussen'it

mälestavad leinas

ELVI

VIRVE ja YNGVE

LIIVI ja ILMAR

HELLA ja PAUL

Head sõpra

Anton Loog'i

mälestavad kunagised reiva-vennad Soomest:

KALJU REESALU
JOHANNES KRISTOVER

Tähtis teadaanne

elektri

normeerimisest

Kuna olisituatsioon on muutumas üha kriitilisemaks on ametivõimud sunnitud normeerima elektrit. Elektri normeerimine astub jõusse 2. jaanuaril 1974 ja kehtib kuni edaspidiseni. Elektri normeerimine sisaldab alguses keeldu teatud elektrienergia kasutamise kohta, mis ilmneb järgnevast tekstist. Samal ajal valmistatakse ette põhimõttelist kvoodiratsioneerimist kõikidele tarbijatele. Peenes kirjas kõrval ära toodud tekst on ametivõimude täielik ja ametlik tekst. Seda täiendatakse lühida lihtsustatud kokkuvõttega tähtsamate punktide kohta alljärgnevas.

Kui palju valgustust võib kasutada?

Valgussildid, fasaadivalgustus, afishitahvlid, iluvalgustus, välilampid
 Vaateaknad
 Töõruumid, näit. kontorid ja töökojad
 Ärid, talitused jne
 Kontsentreeritud tööplatsivalgustus
 Koridorid, trepid jne
 Tööplatsid väljas
 Tänavad, teed, parkimiskohad
 Spordiseadmed väljas

Täielikult kustutada ööd ja päevad
 Võib valgustada äri avatudolekul, muidu mitte
 10 W/m², kui töö käib, muidu mitte
 10 W/m², kui on avatud, muidu mitte
 Võib kasutada, kui vajalik
 2 W/m², kui päevavalgusest ei jätku
 5 W/m², kui seda tööliselt vajatakse
 0,25 W/m², kui on pime
 Pimeduse algusest kuni kl. 22.00-ni,
 kui seda tõesti vajatakse.

Kus tohib elektrisoojust kasutada?

Permanentsed, mitte elektriga kütavad korterid
 Permanentsed elektriga kütetud korterid
 Töö- ja selt skonnarubomid
 Vabaaja-hooned
 Garaazhid
 Mootorisõendajad
 Kupeesõendajad
 Laod, tagavaraplatsid, magasinid j.m.s
 Soendamine väljas
 Kõnniteed, jalakäigurajad, teed
 Lumesulatamine
 Spordiseadmed

Ei. Mingeid lisa-soojuselemente
 Ja.
 Ja.
 Ja, kui neid kasutatakse elamiseks
 Ei
 Ei, erandikna siis, kui sõidukit kasutatakse reisideks tööle ja tagasi ja kui samal ajal on külmem kui -10 °C
 Ei.
 Ei, teatavate eranditega.
 Ei, teatavate eranditega
 Ei
 Ei
 Ja, kuni edasiseni erilise loaga

Energiapuudus muutub üha rohkem tuntavaks. Praeguses olukorras on seepärast vajalik loobuda kõigest mittevajalikust energiatarbimisest — kodus ja töökohal — nii et me sellega suurimal võimalikul määral võime säilitada tööd ja hoida käigus tööstust, liiklust, transpordiaparaati, haiglaid jne.

★ TELEVISIOONIPROGRAMM ★ TELEVISIOONIPROGRAMM ★

TV Lõrdag

10.00 Där är du, här är jag. Färg. Beppe med dockorna Baklängan, Glömmabortson m fl, hundrysaren Scooby Doo, Callmero och mycket annat. Vi får också se "Vi på Saltkråkan".
Suomenkieliset ohjelmat: Finskepråkiga program:
0.00 Tapahtumia. Färg. Aktueell magasin för finskepråkiga.
0.30 Danny Kaye ja lapset. Danny Kaye och barnen.
1.00–11.30 Tuleeko suomesta ukko-kodi? Vuosikymmenlinn elvät suomalaiset ole lisääntyneet niin huonosti kuin nyt.
11.30 Finland ett älderdomsheim? Inte på många årtionden har folk-mängden i Finland ökat så långsamt som nu.
4.50 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 21. Det osynliga barnet. Textat.
5.00 Tipsextra. Färg. Lars-Gunnar B Björklund och Ake Strömmer.
7.55 Helgmalringning. Färg. Från Marietfreds kyrka i Södermanland.
8.00 TV-nytt, väder.
8.05 Aktueell i veckan. Färg. Textat.
8.25 Till Josef med ömhet och ångs-lan. Färg. Om en man i sökandet efter ett förlorat ögonblick. Per Gunnar Evander och Bengt Åke Kimbré.
8.40 Rundö – en ö i Norska havet. Färg. Film av Nina Hedenius och Lars Åby.
9.30 Den vita stenen. Färg. Tofte delen.
I rollerna: Julia Hede, Ulf Hassel-torv, Ulf Johanson, Betty Tuven, Monica Nordquist, Håkan Serner, Maj-Britt Lindholm, Ingemar Hans-selquist, Cecilia Nilsson, Gunilla Söderholm, Ann-Charlotte Lithman, Joakim Rundberg, Robert Rund-berg, Gertrud Mariano.
9.00 Eva Rydberg och Lasse Kähler-show. Färg. Kapellmästare: Yngve Furén.
1.00 Aktueell, väder.
1.30 TV-nytt.
1.35 Handikappade – utan hand-ikapp. Färg. Engelskt reportage om ett möte mellan konstnären Marian Gillis, född utan armar, och Douglas Bader, mästerflytlaren utan ben.
2.10–23.45 Hooper på spåren – väst-tysk kriminalberättelse. Färg. Sista delen.
I rollerna: Max Malrich, Horst Tap-pert, Liselotte Pulver, Florian Halm, Dieter Borsche, Herbert Böt-licher, Eric Schuman.
TELEVISION 2
7.25 TV-nytt, väder.
7.30 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 22. Att våga bli arg. Textat.
7.40 Agaton Sax och bröderna Max. Färg. Fjärde delen: Träff på hög nivå.
8.00 Lördags. Färg.
8.50 Sju sysskon. Färg. Äventyrsserie från Australien. 4. Vårre och värre.
I rollerna: Leonard Teale, Ruth Cracknell, Elizabeth Alexander, Barbara Llewellyn m fl.
9.00 Jul i alla fall. I London försö-ker några ungdomar ordna en alter-nativ jul för det stora antal män-niskor, som brukar sova på gator och i parker.
9.30 Rapport med väder och sport.
0.00 En ny bok. Färg. Finlands röda garden. En bok om finska inbör-deskriget där Carsten Palmara och Raimo Mankinen tar upp den kamp för frigörelse som finska arbetare, torpare och hantverkare förde i början av 1900-talet.
0.10 Herrskap och tjänstefolk. Färg.
1.00 Miljödokumentation. Färg. Ak-tueell reportage.
1.30 Lördagsnöt: Tabaré Ulla Win-bladh -73 med Lars Forssell, Svene-ric Perzon, Anne Nord, Diana Kjær och musikeatergruppen Oktober. Musik: Bengt Arne Wallin. Färg.
2.25–22.30 TV-nytt, väder.

TV Söndag

1.00 Där är du, här är jag med Beppe och "Vi på Saltkråkan". Färg.
Suomenkieliset ohjelmat: Finskepråkiga program:
0.00 Uutisviikko. Nyhetsveckan.

10.20 Lasten TV: Seitsemän veljksen lapsuus. (Väri).
Barnprogram: De sju brödernas barndom. Färg.
10.45–11.00 Vanhat laulut, vanha kirkko. Peter Corneliusens joululauluja esittävä Messukylän van-hassa kirkossa.
Gammal sång i gammal kyrka. Jul-sånger av Peter Cornelius (1824–1874).
17.15 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 22. Att våga bli arg. Textat.
17.25 Moment: Speglingar av en tid. Färg. Eyvind Johnson om sin roman "Några steg mot tystnaden".
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Det var en gång ett slott. Färg. Bilderbok om sagornas värld – en film av Stefania Börje och Carl-Henrik Svenstedt.
18.30 Uppesittarkväll – nysmagasin dan före dan. Färg.
Ur innehåll: Det glada sångpro-grammet "Hela kyrkan sjunger". Barnpyssel med enkla grejer. Gä-ster i soffan bl a Margit Egerström och Ewie Tornquist. Vård: Slewert Ohlson.
19.30 Cirkusette – liten nummerrevy i cirkusmiljö. Färg. Programvärd och i:e gvecklare Bert-Åke Varg. Cirkusetteorik. under ledning av ka-pellmästare Hans Wahlgren. Gäster: Norma Ahlquist, Ulla-Britta Wetterholm, mimaren Jacques Ary, balanskonstnären Rovaki, den hol-ländska sångerskan Imca Marina m fl.
20.10 Uppesittarkväll, forts. Färg. Bingo med Siv Ericks, Dramat i skokartongen, mera pyssel för o-tåliga barn, tomten kommer och Truxa ger sin julgäta.
Gäster bl a Lars Widding, Fredrik Børgman, Ewie Tornquist.
21.00 Aktueell, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35–22.30 Uppesittarkväll, forts. Färg. Ur innehåll: "Några hösta-dagar med Kungen" en reportagefilm om kung Karl XVI Gustaf. Gäster bl a Lars Widding, Fredrik Børgman, Christina Schollin, Hans Wahlgren, Berndt och Ossian Eger-bladh, Ewie Tornquist, Bernd Dahl-bäck och Pejje Inde.

TELEVISION 2

16.00 Bröderna Malm. Del 3. Kopplet. Repris. Textat.
16.40–17.05 Musik i Tvåan: Julmusik från Lövåstbruk. Färg. Rune Eng-sö spelar kompositioner av Bach, Lübeck, Pachelbel och Daquin på en av landets förnämsta 1700-tal-sorglar. Presenterar: Magnus Rose-lius.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 23. Det farliga kommer. Färg. En saga från havet. Färg. En film om två barn och en liten segel-båt.
18.10 Barn i England. 3. Blir det bättre när vi flyttar?
18.30 Skogssymfoni för 100 koskällor och bjällror. Färg. En annorlunda konsert från Ytterstvallens fäbod med jämnländska barn och clownen Manne.
19.00 Spotlight: Status Quo. Färg. Den berömda engelska popgruppen framträder i en konsert inför publi-ken på The Marquee, en av Lon-dons mera omtalade popklubbar.
Färg.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.10–01.00 ca Julsköken. Magnus Härenstam och "Brasse" Bränn-ström tjuvtittar på sin TV-önske-lista.
Hälltittar: 20.10 Magnus och "Brasse" presenterar sig själva, kvällens pro-gram samt det roligaste de sett.
21.00 Lille Libérace, den leende lyx-liraren. Programmet var amerikans-ka ABC:s bidrag till Årets Mont-reuxfestival.
22.00 ca TV-nytt, väder.

TV Julaften

9.00–11.00 Där är du, här är jag. Färg. Nu är Beppe tillbaka igen med de korna Baklängan, Glömma-bortson m fl. Vi får också se Vi på Saltkråkan.
15.45 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 23. Det farliga kommer. textat.
15.05 Kalle Anka och hans vänner

önskar God Jul.
16.00 Underliga djur i natten. Färg. Ut ur skynningen och märket kommer levande varelser, kanske missförstådda och fruktade, därför att de försvinner i soluppgången och rör sig i markerna om natten.
16.50 Julöden. Färg. Från Helena Ell-sabetyrkan i Umeå. Medverkan av bl a barnkör. Meditation av prosten Karl Gunnar Grape.
17.10 Sabotörer i hjettemarken. Färg. Sprängningen av Norsk Hydros an-läggning i Telmarken i februari 1943 var en av den norska mot-ståndsrörelsens mest omskrivna ak-tioner. Om detta och om hur lys-karna sedan försökte flytta förrådet av tungt vatten från Norge till Tyskland berättar detta BBC-repor-tage.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Dans kring granen. Färg. Med Bengt Polo Johanson, Bertil Dahllins orkester och många barn från Da-larna.
18.50 Jultomten som åkte in... Vad händer när jultomten hamnar i fängelse på självaste julaften? Ma-nus Pierre Gauthier och Jacques Calhau.
I rollerna bl a: Philippe Caly och Pierre Doris.
19.55 Gäst hos verkligheten. Färg. La-gerkvist's klassiska skildring av ett barns möte med verkligheten i se-leskriftens Småland. TV-version och regi: Bengt Lagerkvist.
I rollerna: John Elfström, Sif Ruud, Rex Brådhne, Lena Nyman, Tomas Ladberg, Hilding Gavle, Brita Öberg, Carl-Gunnar Wingård, Hugo Björne.
21.00 Aktueell, väder.
21.35 Musik i vintermörket: Svend Assumussen möter kammarmörket igen. Färg.
Medv. Bengt Hallberg, piano, Georg Riedel, bas, och Egil Johansen, trummar.
22.25 Fröken chic. Färg. Svensk film-komedi från 1959. Regi: Hasse Ek-man.
I rollerna: Sicken Carlsson, Hasse Ekman, Meg Westergren, Herman Ahlsell, Sif Ruud, Hjärdis Petters-son, Sigge Frust, Sjö Järrel.
00.00–01.15 Midnattsmässa. Färg.
Från katedralen i Essen (Västtysk-land). Predikan av biskop Franz Hengsbach. Kör och ork. under led-nig av Karl Linke.

TELEVISION 2

17.10 TV-nytt och väder.
17.15 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 24. Julaften.
17.30 ca Jakob Dunderskägg. Färg. Efter en bok av Christina Anders-son. 1. Jakob får ett jobb.
18.00 Gammalt och nytt i Karelen. Färg. Ett besök i Östskarelen där gamla kulturtraditioner än idag hålls levande genom folklidning, musik, danskonst, hantverk och ar-ktektur.
18.55 Julnygmatt. Färg. Bosse Larsson bjuder på kända tongångar och julens glada lekar tillsammans med Bröderna Lindqvist m fl.
19.55 Showtime: Barbara Streisand... och annan livju musik. Färg.
Engelsk-amerikansk underhållning med en riktig Julstjärna, Barbara Streisand sjunger, skämtar och tar ett och annat danssteg, omgiven av 150 mans orkester, kameler, folkmusikartister från hela världen, dato-er, Schuberttolkare, hushållsmaski-ner samt Ray Charles och sång-gruppen The Raeliettes.
20.50 Stjärnorna. Färg. En lekfull kortfilm, inspelad i Versailles av Marie-France Siegler.
21.00 Kring julevangeliet – julkon-ferat på temat "Det finns ikke rum för dem" med Arne Domérus, Rune Gustafsson, George Riedel, Bo Ohlgren och Gustaf Sjökvist. Bir-gitta Smiding läser julevangeliet och en novell av Birger Norman. Färg.
21.35 Ernest Hemingway. Ett porträtt av Ernest Hemingway som förfat-tare och journalist, med stillbilder, filmsekvenser och citat ur några av hans böcker.
22.05–22.35 Juldeckaren: Dubbelg-ång.
aren. Engelsk thriller i tre delar. Färg.
1. David Fosters liv förändras plöts-ligt genom en serie oförklarliga

händelser. Han minns inte själv att han varit inblandad i dem. Lider han av överansträngning eller var-for kan han inte minnas?

TV Juldagen

7.00–8.15 Julotta från Umeå Stads-kyrka. Färg. Predikan av biskop Stig Hellsten. Låture: prosten Karl Gunnar Grape. Körtledare: Musiki-tekter Kjell Lundmark.
9.00–10.00 Där är du, här är jag med Beppe och Vi på Saltkråkan. Färg.
14.45 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 24. Julaften. Textat.
15.00 Önskerprisen. Färg. Lill och Ulf Thorén blandar och ger ur egna och andras program i en repris av en Önskerpris.
17.10 Rytartävlingar – Genève. Färg. Grand Prix – de tjugo främst placerade rytterna under Geneve-tävlingarna rider finalhoppning. Kommentator: Anders Germandt.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Mannen i båten. Färg. Novell-film efter P. O. Enqvists berättelse med samma namn. Regi och foto: Inge Roos.
I rollerna: Krister Hell, Johan Hell, Ernst Wellton, Göran Eriksson, Staf-fan Olzon.
18.30 Cirkus Scott – stor barn- och familjöföreställning. Färg. Presenta-tör: Francois Bronet.
19.30 Någonstans i Sverige. Färg. Be-rättelse från beredskapsidens Sve-rige under andra världskriget av Jolo. Regi: Bengt Lagerkvist.
I rollerna: Ole Björling, Jan Ny-gren, Janne Carlsson, PYER Ragnar, Ove Tjernberg, Hans Klinga, Tommy Johnson, Per Waldivik, Runo Hallberg, Willy Andreasson, Palle Grandtitsky, Stig Törnblom, Meta Velandar, Helge Hagerman, Lennart Lindberg.
20.25 Musik i vintermörket: Gyllene timmen. Färg. Från Kungl. Teaterns scen sjunger Nicolai Gedda, Mara-greta Hallin, Hillevi Blydys och Arne Tyrén. SR:s Symfoniorke. Ope-rakören. Dir. Berislav Kloubcar.
21.25 Expedition Cypern. Färg. Cy-pern är en smaltögel för årtusen-dens kulturhistoria.
1. "Tingen som skymtar på botten".
2.10 TV-nytt.
21.55–22.50 Primprimadonnor. Färg. Ett något färdigtigt program eller drömma och mardrömmar.

TELEVISION 2

15.00 Min favoritthustru. Amerikansk långfilm från 1940. Regi: Garson Kanin.
I rollerna: Gary Grant, Irene Dunne, Gail Patrick.
16.25 Idag kommer tåget med maten. Färg. Te & Socker är det populära namnet på ett tåg som varje vecka trafikerar den ensliga järnvägslin-jen genom Nullabor-öken i södra Australien.
17.20 Puttes tips. Färg.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Jakob Dunderskägg. Färg. 2. Matsalsbordsbåt, skeppohoi!
18.00 Musik i tvåan. Färg. Bo-Teddy Ladberg packar en ljudsäck med godbitar ur årets Musik i Tvåan-program.
19.00 Söderkäkar. Färg. Gideon Wahlbergs klassiska folklustspel med motiv från 30-talets Söder i Stockholm. Manus och regi: Brnt Callenbo. Vid dragspelet: Sone Banger.
Medv. Arne Källerd, Gunn Wäll-gren, Tom Deutgen, Börje Melvig, Marianne Stjernqvist, Essy Persson, Tor Isedal, Monica Zetterlund, Sune Mangs, Mille Schmidt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Infor: "En amerikansk familj". Färg. Lars Ulvenstam och Magnus Rosellus presenterar den dokumen-tärfilmserie i åtta avsnitt som bör-jar sändas på torsdag.
20.10 Livet på landet. Svensk lång-film från 1943. Regi: Bror Bögler.
I rollerna: Edvard Persson, George Fant, Bror Bögler, Birgitta Valberg. Textat.
21.50 I Roslagens famn. Olle Bög-lund tar oss med till Ångst Natio-nalpark.
22.15–23.05 Juldeckaren: Dubbelg-ång.
aren. Färg.

TV Ann.dag Jul

9.00–10.00 Där är du, här är jag med Beppe och Vi på Saltkråkan. Färg.
11.00–12.25 Gudstjänst. Färg. Från Hedundakyrkan i Umeå. (Svenska Missionsförbundet). Predikan av ut-bildningsminister Bertil Zachrisson. Mötesledare: pastor Agge Bryngels-son. Organist: Thorsten Norborg.
Sång av kvartett och barnkör.
15.00 Musik i vintermörket: Jazz och Rock'n'roll: Blood, Sweat & Tears. Färg. Den amerikanska jazz-örk-ppenssuppkrämsmadeästspel i Stockholm tidigare i år.
16.00 Måtet. Färg. Anna Magnani i en roll där kriget får vara den mörka bakgrund mot vilken den ro-merska kvinnans okuvliga humör och varma generositet avtecknar sig. Manus och regi: Alfredo Giar-netti.
I rollerna: Anna Magnani och En-rico Maria Salerno.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Cirkus Scott – barn- och fa-miljöföreställning. Färg. Presenta-tör: Francois Bronet.
18.45 Hans majestäts konungens hov-stall. Färg. I ett reportage från hov-stallet får vi stifta bekantskap med kungens hästar och paradavagnar. Programmet har gjorts av Anders Germandt och Peter Goldmann.
19.30 Vandrings med ljus och vind. Färg. I skuggor och dagrar.
Boris Engström och Harry Martin-son tar oss med i ljusets och vin-dens eviga och otrottliga värld.
20.00 Thore Skogman på Berns. Färg. Tant vare' här, kallade Thore Skog-man sin Berns-show i År. I det för-sta av två program från Berns trä-far i kväll förlutom Thore, Eva Eysing och Berns barn. Kapellmä-stare: Nisse Hansson.
20.30 Vinterkväll. Färg. Om sanning och osanning i naturfilmer, Anders-Erik Malm samtalar med Jan Lind-blad och Owe Norrman.
21.00 Aktueell och väder.
21.30 TV-nytt.
21.55 Sportspeglar.
22.15–00.00 Dimmornas bro. Ameri-kansk långfilm från 1940. Regi: Mel-vin LeRoy.
I rollerna: Vivien Leigh, Robert Taylor, Lucile Watson, Virginia Field, Maria Ouspenskaya, C. Au-brey Smith.

TELEVISION 2

14.30 65, 68 och jag. Svensk långfilm från 1966. Regi: Anders Henriksson.
15.55 Vem sänkte Lustania? Färg.
I maj 1951 torpedades atlantångaren Lustania av en tysk ubåt utanför Englands kust och gick under på 18 minuter. Över 100 människor om-kom. Vid undersökningen av have-riet framkom bl a att Lustania var ett kaouflerat krigstransportfartyg, fullastat med sprängämnen. Detta TV-spel från BBC rekonstruerar vad som hände. Man försöker bl a bevisa att Winston Churchill skulle vara direkt ansvarig för katastrofen.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Totte. Färg. To program efter Gunilla Wolde böcker. 1. Totte är liten.
17.35 ca Jakob Dunderskägg. Färg. 3. Se upp, en elefantkräfta!
18.00 Snövit och de sju dvärgarna. Färg. Popsaga av Berndt Egerbladh och Karin Luungman. Färg.
I rollerna: Kisa Magnusson, Kjer-stin Dellert, Tomas Ledin, Björn Skifs, Håkan Serner, Lasse Åberg.
19.00 Söderkäkar. Färg. Del 2.
Medv. Arne Källerd, Gunn Wäll-gren, Tom Deutgen, Börje Melvig, Marianne Stjernqvist, Essy Persson, Tor Isedal, Chris Wahlström, Mo-nica Zetterlund, Sune Mangs, Mille Schmidt.
19.30 Köpmannen i Venedig – pjäs av William Shakespeare. Färg. Portia spelas av Maggie Smith, Oscarsbel-nad för sin huvudroll i Miss Jean Brodie bästa år. Regi: Cedric Mes-sina.
21.45 Pratmostrarna med Birgitta Andersson, Siv Ericks, Hjärdis Pet-terson, Anna Sundqvist och Catrin Westerlund. Färg.
22.15 TV-nytt och väder.
22.20–23.10 Juldeckaren: Dubbelg-ångaren. Färg. —